

Jan van den Noort

Iedere maand een meter ...

Kwaliteit en kwetsbaarheid van de Rotterdamse stadsvernieuwingsarchieven

1997: opzet

1998: evaluatie - 1

2000: evaluatie - 2

Jan van den Noort

ledere maand een meter ...

Kwaliteit en kwetsbaarheid van de Rotterdamse stadsvernieuwingsarchieven

Samenvatting

1. Het is van historisch belang om de archieven van de bewonersorganisaties uit de eerste twee ringen van de stadsvernieuwing met spoed over te brengen naar het Gemeentearchief. Het betreft ruim 850 meter papier.
2. Een volledige inventarisatie van dit omvangrijke cultuurofgoed is erg kostbaar. Om de overbrenging van de archieven veilig te stellen zullen we moeten volstaan met een bescheidener inventarisatie. Niettemin kan de papierberg door een weloverwogen combinatie van macro- en microselectie op verantwoorde wijze worden uitgedund tot zo'n 30 % van het oorspronkelijke volume. De toegankelijkheid van het archief wordt gewaarborgd met een overzichtelijke archieflijst.
3. Schoning en inventarisatie op de gebruikelijke wijze zouden ongeveer 1000 gulden per meter kosten. Door het inschakelen van een terzake deskundige historicus kunnen we volstaan met een doelgerichte selectie op dossierniveau en kunnen de kosten aanzienlijk worden gedrukt, zonder afbreuk te doen aan de gewenste toegankelijkheid van de archieven. Een bedrag van ongeveer 400 gulden per meter ligt daarbij in de rede.
4. De werkzaamheden omvatten twee tranches van elk twaalf stadsvernieuwingswijken (macroselectie). Voor het verwijderen van de stadsvernieuwingdossiers die zich ook reeds in de projectgroeparchieven bevinden (microselectie) is een derde tranche noodzakelijk. De gevolgde methode wordt regelmatig geëvalueerd.
5. Onderzoek is geboden naar aanverwante archieven, zoals die van de stadsvernieuwingwethouders Van der Ploeg en Vermeulen, het Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties en het Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning (RIO).
6. De overige wijken hebben doorgaans ook bewonersorganisaties en historisch gezien verdienen ook zij onze belangstelling, met name waar het gaat om de wijkopbouw cq samenlevingsopbouw met wijkraden, wijkorganen, wijkopbouworganen en dergelijke. Het ligt voor de hand de bewerking van die archieven te combineren met de inventarisatie van het archief van de gemeentelijke dienst Wijkangelegenheden.

Ik dank gemeentearchivaris mevr. drs. E.A.G. van den Bent en algemeen directeur DS+V ir. A. de Rooter, alsmede de heren A. Visser (DS+V) en M. Bakker (GAR)

Eeneiige tweeling

Door de stadsvernieuwing ziet een groot aantal oude Rotterdamse wijken er anno 1997 heel anders uit dan vijftwintig jaar geleden. De metamorfose zal nog wel enige tijd in beslag nemen, maar voor een aantal wijken zit de stadsvernieuwing erop. De archieven van de organisaties die op dit terrein actief waren zijn historisch gezien van grote waarde, niet alleen omdat het nieuwe gezicht van de oude stad ermee kan worden verklaard, maar ook omdat Rotterdam op dit terrein ruim twintig jaar een voortrekkersrol heeft gehad. Het verdient daarom aanbeveling dat de Gemeentelijke Archiefdienst zich ontfermt over de archieven van de stadsvernieuwingorganisaties.

In de jaren zeventig werden in vrijwel alle oude Rotterdamse wijken bewonersorganisaties actief. Dat waren vrijwilligersorganisaties die de leefbaarheid van de wijk hoog in het vaandel voerden en waar allerhande activiteiten op wijkniveau werden geïnitieerd en op elkaar afgestemd. De leefbaarheid van de wijk vormde het centrale thema. Onderwerpen als onderwijs, de relatie met buitenlandse wijkbewoners, leegstand van woningen, overlast van cafés, drugsproblematiek, veiligheid enz. stonden hoog op de agenda. De bemoeienis hield niet op bij de grens van de wijk, waar nodig werden dergelijke zaken door de gezamenlijke wijken aan de orde gesteld. Maar het belangrijkste punt was toch de stadsvernieuwing.

Vanaf het midden van de jaren zeventig kwam de stadsvernieuwing in de oude wijken op gang. Daartoe werd per wijk een projectgroeporganisatie ingesteld, waarin de bewonersorganisatie en de gemeentelijke diensten op fifty fifty-basis participeerden. De projectgroep kreeg de volle verantwoordelijkheid voor de stadsvernieuwing en werd daarom door het gemeentebestuur voorzien van grote bevoegdheden en aanzienlijke middelen. De ambtenaren belast met de uitvoering van de stadsvernieuwing werden gedetacheerd bij de projectgroepen. De Rotterdamse stadsvernieuwing had een zeer decentrale organisatie die model stond voor veel andere steden.

De archieven van bewonersorganisatie en projectgroep vormen in zekere zin een eeneiige tweeling. In 1991 werd het archief van de bewonersorganisatie Aktiegroep Het Oude Westen aangeboden aan en overgebracht naar het Gemeentearchief. Pogingen om het archief van de projectgroep Het Oude Westen over te brengen verliepen aanvankelijk zeer moeizaam, maar toen de neuzen eenmaal dezelfde kant uitstonden kon de verhuizing snel worden gerealiseerd (1992). Op aandrang van de gemeentearchivaris besloot de directie van DS+V om alle archieven van projectgroepen (410 meter) te centraliseren, te schonen, te inventariseren en over te brengen naar het Gemeentearchief. Op 21 mei 1997 droeg wethouder ir. H. Meijer het laatste onderdeel van deze archieven symbolisch over aan gemeentearchivaris drs. E.A.G. van den Bent.

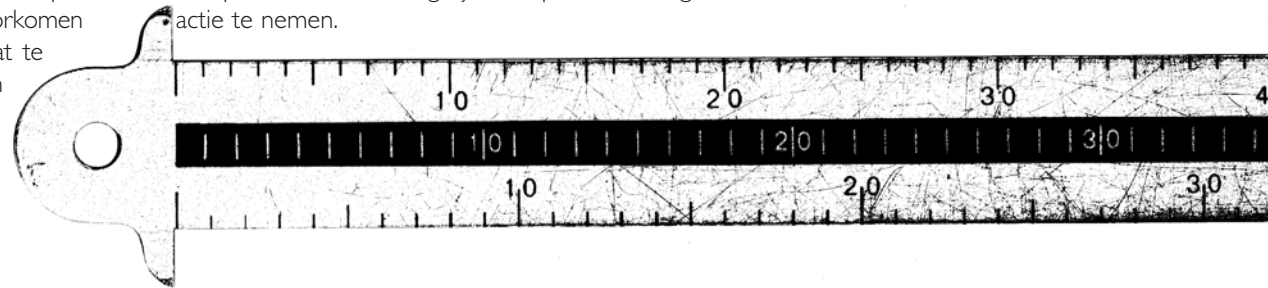
De eerste slag was daarmee binnen, maar de oorlog is nog lang niet gewonnen. De archieven van de bewonersorganisaties zijn historisch gezien namelijk minstens zo interessant, helaas veel kwetsbaarder en ze hebben doorgaans een grotere omvang. Ook hier is een spoedige overdracht geboden, maar die kan gezien de huisvestingssituatie van het gemeentearchief niet onmiddellijk worden gerealiseerd. Medio 1998 wordt echter een nieuwe locatie betrokken met voldoende ruimte om naast de projectgroeparchieven ook de archieven van de bewonersorganisaties te werven. Er blijven nog enkele belangrijke haken en ogen. Eerst en vooral is de medewerking van de bewonersorganisaties vereist, daarnaast moeten criteria worden gevonden voor een verantwoorde en realistische selectie.

Bewonersorganisaties hebben grote archieven. Op basis van informatie over het Oude Westen, het Oude Noorden en Feijenoord werd de gemiddelde omvang per bewonersorganisatie in eerste instantie geschat op 50 meter. Volgens een vorig jaar gehouden telling had Rotterdam 98 bewonersorganisaties. Daarvan hadden er 22 een projectgroep stadsvernieuwing. Daarnaast waren de stadsvernieuwers zeer actief in enkele andere wijken zonder projectgroep. Het aantal wijken dat onze speciale aandacht verdient ligt daardoor op ongeveer 30 stuks. Als we ervan uitgaan dat de omvang van de archieven overeenkomt met die van het Oude Westen, het Oude Noorden en Feijenoord dan hebben we het dus over zo'n anderhalve kilometer archief.

Onze belangstelling voor de geschiedenis van de Rotterdamse stadsvernieuwing is groot, maar anderhalve kilometer papier is wel wat veel van het goede. Als het Gemeentearchief voor iedere maand geschiedenis zes meter papier moeten opslaan dan is de liefde waarschijnlijk snel over. Als we archiefindigestie willen voorkomen moet de papierberg dus flink worden uitgedund. Om de gedachten wat te bepalen: Met 'ledere maand een meter' beschikken we over een goed en realistisch uitgangspunt.

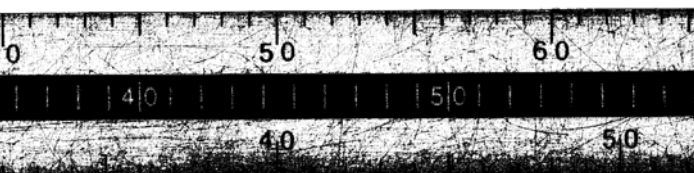
Om tot een afgewogen oordeel te kunnen komen moest eerst en vooral meer informatie worden verzameld. Welke bewonersorganisaties in de stadsvernieuwing hebben een archief gevormd (omvang, locatie, staat, contactpersoon)? Wat is de inhoudelijke kwaliteit van elk archief en wat waren historisch gezien de belangrijkste thema's voor de afzonderlijke wijken? Heeft de bewonersorganisatie de beschikking over een archieflijst of een inventaris? Hoe staat de bewonersorganisatie tegenover een overdracht van het archief aan het gemeentearchief en kan zij instemmen met selectie en schoning? Hoe groot is de overlap met het archief van de betrokken projectgroep stadsvernieuwing en welke perspectieven zijn er voor een schoning? Door de antwoorden op deze vragen zoveel mogelijk te specificeren en te kwantificeren kan een goed beeld worden verkregen van de omvang van het probleem. Daarna kan een verantwoorde keuze worden gemaakt ten aanzien van een eventuele inzet en kunnen de omvang van de werkzaamheden en de benodigde ruimte in het gemeentearchief nauwkeuriger worden vastgesteld.

Op 29 juli 1997 gaf ir. A. de Ruiter, algemeen directeur DS+V, mede namens gemeentearchivaris drs. E.A.G. van den Bent opdracht aan de historicus dr. J. van den Noort om een vooronderzoek te verrichten inzake de overdracht en ordening van de stadsvernieuwingsarchieven van de Rotterdamse bewonersorganisaties. Deze rapportage geeft aanleiding tot het spoedig inzetten van het vervolgtraject. Door brand, overstrooming en als gevolg van ruimtegebrek ging namelijk reeds veel materiaal verloren. Het valt te voorzien dat de archieven de komende jaren nog een paar keer door dergelijke rampen worden getroffen. Het is dus zaak om snel actie te nemen.

Rotterdamse projectgroeparchieven

	Betreft		Schoning			
	ring	periode	voor	na	%	opslag
Afrikaanderwijk	1	1973 1993	29,75	3,80	13%	NAI
Agniesebuurt	2	1977 1990	4,50	0,80	18%	GAR
Bergpolder	3	1986 1991	1,00	0,40	40%	GAR
Bloemhof	2	1981 1992	16,00	5,30	33%	NAI
Bospolder / Tussendijken	2	1982 1993	13,00	2,20	17%	NAI
Carnisse	2	1981 1993	12,00	1,20	10%	GAR
Cool	1	1977 1989	0,50	0,20	40%	GAR
Crooswijk / Rubroek	1	1970 1993	29,00	4,00	14%	NAI
Delfshaven	1	1971 1990	19,00	3,50	18%	NAI
Feijenoord / Noordereiland	1	1972 1993	26,00	6,20	24%	NAI
Heijplaat	4+	1980 1991	0,30	0,10	33%	GAR
Hillesluis	2	1980 1993	35,00	4,90	14%	NAI
Hoogvliet	4+	1985 1991	0,50	0,20	40%	GAR
Katendrecht	1	1974 1991	9,50	1,00	11%	GAR
Kleiwegkwartier	3	1986 1991	1,00	0,20	20%	GAR
Kralingen	1	1975 1992	19,75	2,90	15%	NAI
Liskwartier	2	1982 1992	5,40	0,80	15%	GAR
Middelland	2	1981 1992	12,00	3,00	25%	GAR
Nieuwe Westen	2	1977 1994	21,00	6,00	29%	NAI
Oud-Charlois	1	1975 1994	16,50	3,00	18%	GAR
Oud-Mathenesse / Het Witte Dorp	3	1984 1991	3,00	0,80	27%	GAR
Oude Noorden	1	1970 1992	45,00	11,70	26%	NAI
Oude Westen (nog niet geschoond)	1	1974 1990	21,00	19,80	94%	GAR
Overschie	4+	1983 1992	9,25	1,00	11%	GAR
Provenierswijk	2	1980 1991	5,75	1,00	17%	GAR
Spangen	2	1981 1993	11,00	2,50	23%	NAI
Tarwewijk	2	1981 1992	23,75	2,10	9%	NAI
Vreewijk	1	1975 1991	11,00	1,60	15%	NAI
Districten (o, w, z, n)		1986 1993	8,50	1,00	12%	GAR
extra diversen			1,00		0%	
			410,95	91,20		

Macro- en microselectie

Archieven van bewonersorganisaties zijn beslist niet bescheiden (zie blz. 10-23). De omvang van het aangetroffen materiaal loopt sterk uiteen. Bij Bewonersplatform DWL werd 1,50 meter actueel archief aangetroffen, historisch materiaal was in geen velden of wegen te bekennen. De bewonersorganisatie Middelland daarentegen zag kans om bijna 80 meter papier te verzamelen, waaronder gelukkig ook veel informatie uit de beginjaren. De omvang van de archieven in de eerste-, tweede- en derde-ringswijken bevindt zich tussen die twee uitersten. Voor de eerste ring levert dat een totaal op van zo'n 460 meter (66 meter is reeds verworven, maar nauwelijks geschoond, noch toegankelijk), voor de tweede ring komt het resultaat uit op ongeveer 380 meter. De derde ring telt zes bewonersorganisaties, waarvan Charlois tevens tot de eerste ring en Carnisse tevens tot de tweede ring worden gerekend. De overige derderings wijken zijn vrij jong en hun aandeel in de papierberg blijft beperkt tot 45 meter.

We hebben het dus over ongeveer 900 meter papier. Dat is bijna drie maal zoveel materiaal als de projectgroepen produceerden. Om het project niet op voorhand te torpederen is gezocht naar creatieve oplossingen die tot een drastische beperking van de omvang en een drastische beperking van de daarmee gemoeide kosten leiden. De gekozen methode van archiefselectie is daarbij cruciaal. Onze belangstelling gaat met name uit naar de stadsvernieuwingswijken, maar naast stadsvernieuwing is er in die wijken nog heel wat meer gebeurd. Bewonersorganisaties tekenen voor een breed scala aan hulpverlening, ze initiëren acties voor verbetering van de woonomgeving en tegen achteruitgang van de wijk. Ze vertegenwoordigen de wijkbewoners in allerlei verbanden en nemen de organisatie van een groot aantal cursussen, lessen, manifestaties en feesten voor hun rekening. In de loop van de jaren zijn bewonersorganisaties een stuk professioneler geworden, maar in de beginjaren was daar nog beslist geen sprake van. De inhoud van de archieven is daardoor op zijn zachtst gezegd nogal divers en de methode van archiefselectie laat zich moeilijk samenvatten in een aantal vuistregels.

Gewapend met voldoende historische kennis is het evenwel mogelijk tot een kostenefficiënte en kwalitatief goede selectie te komen. Door de selectie uit te voeren op dossierniveau (macroselectie) kan de arbeidsintensieve selectie op stuksniveau (microselectie) grotendeels achterwege blijven. De toegankelijkheid van de archieven wordt gerealiseerd door de vervaardiging van een archieflijst in plaats van een inventaris.

Macroselectie: Veel bewonersorganisaties danken hun ontstaan aan frustraties over het falende gemeentelijke beleid. Welbeschouwd was de gemeente de belangrijkste vijand. Een overdracht naar het archief van de gemeente Rotterdam ligt dus niet meteen voor de hand. Toch is de medewerking van de bewonersorganisatie doorgaans wel te verkrijgen, met name wanneer we daarbij iemand inschakelen die ervaring heeft met bewonersorganisaties, iemand die de situatie kent en het vertrouwen geniet. De macroselectie kan namelijk het beste op locatie geschieden, in samenspraak met de betrokkenen. Zo verwachten de meeste bewonersorganisaties dat zij hun archief na de verhuizing ook nog incidenteel zullen raadplegen. Dat komt in de praktijk niet zo vaak voor; maar als die mogelijkheid niet wordt geboden gaat de verhuizing niet door. Dat betekent dat er minimaal een archieflijst moet zijn. Waar deze ontbreekt kan die vaak het beste ter plekke worden gemaakt. De ervaring met de Aktiegroep Het Oude Westen en andere bewonersorganisaties heeft geleerd dat de bewoners daar zelf moeilijk tijd voor vrij kunnen maken. De contactpersoon dient over voldoende know how te beschikken om de archiefbestanddelen te labelen en een lijst te vervaardigen die niet alleen bruikbaar is voor de bewonersorganisatie, maar die ook voor de archiefbezoeker een overzichtelijke toegang tot het archief waarborgt. De archieflijst vormt tevens een belangrijk hulpmiddel bij de selectie en verhuizing. Gewapend met een flinke dosis kennis van de Rotterdamse geschiedenis en praktische ervaring met bewonersorganisaties is het mogelijk de overdracht op de hierboven omschreven wijze uit te voeren en aanzienlijk te bekorten. De schrijver van het vooronderzoek is bereid gevonden om deze werkzaamheden voor zijn rekening te nemen.

Microselectie: In de projectgroepen werd een gewapende vrede gekoesterd. Beide partijen (gemeente en bewonersorganisatie) hielden nauwkeurig bij wat er binnen de projectgroep was afgesproken en ze vormden daarover vrijwel identieke archieven. Door de decentrale opzet van de stadsvernieuwing belandden de stukken van de gemeentelijke vertegenwoordigers in het projectgroeparchief. De vertegenwoordigers van de bewoners deponeerden hun stukken in het archief van de bewonersorganisatie. Daar vormt het een aanzienlijk, doorgaans goed geordend, afzonderlijk deel van het archief. Bij de Aktiegroep Het Oude Westen ging het om ongeveer 30% van het archief. Het is niet zo dat dit bestanddeel overal zonder meer kan worden geschoond, maar het biedt wel een belangrijk perspectief voor microselectie. Door een vergelijking te maken met de projectgroeparchieven

kan een aanzienlijke ruimtewinst worden geboekt. Als de archieven beide in het Gemeentearchief staan kan dat met een betrekkelijk geringe inspanning. Het heeft de voorkeur als hiervoor het bureau Breddels en Vermeulen kan worden ingeschakeld. Het bureau was verantwoordelijk voor het opschonen van de projectgroeparchieven, een ervaring die goed van pas komt bij de beoogde microselectie.

Fasering: Het gaat niet zozeer om de vraag óf de archieven wel of niet worden geworven maar om de vaststelling welke archieven het eerste aan de beurt zijn. De inhoudelijke kwaliteit van het archief en de mate waarin het met vernietiging wordt bedreigd spelen daarin een hoofdrol. Tevens kan worden gezien in hoeverre sprake is van overlap tussen de verschillende wijken (bijvoorbeeld ten aanzien van het overleg tussen en acties van de gezamenlijke oude wijken).

- stap 1 overzicht verwerven van de archiefsituatie in de stadsvernieuwingswijken
- stap 2 prioriteiten vaststellen
- stap 3 verhuizing voorbereiden
- stap 4 zonodig archieflijsten maken
- stap 5 macroselectie (in samenspraak met de bewonersorganisaties)
- stap 6 verhuizing
- stap 7 microselectie (door een vergelijking met de archieven van de projectgroepen)
- stap 8 afwerking (eventueel op datum leggen, van nietjes ontdoen en verpakken)

Kwetsbaarheid

Archieven van bewonersorganisaties zijn kwetsbaar. Het archief van Bloemhof werd in 1993 deels verwoest door een brand. Katendrecht werd drie maal door het vuur getroffen. Het Liskwartier had zijn oud archief in de kelder opgeslagen en moest bij de verhuizing vaststellen dat het was gaan schimmelen, dat ratten het hadden aangevreten, junks er fikkie mee hadden gestookt en alleen de ROTEB nog uitkomst bood. Kelders zijn geliefde opslagplaatsen voor archieven. Verscheidene bewonersorganisaties ondervonden aan den lijve dat je die maar moeilijk droog kunt houden. De Agniesebuurt zit nu met een flinke stapel beschimmeld papier en weet niet goed wat er mee aan te vangen. Buurtgroep Lusthof (Kralingen) en buurtwinkel Afrikaandervijk trof een vergelijkbaar lot.

Archiveren is voor de meeste bewonersorganisaties een restpost en de wens om iets aan het archief te doen hangt vaak samen met nijpend ruimtegebrek of met een verhuizing. Als de bewonersorganisatie zelf aan het ruimen gaat rust daar niet altijd een zegen op. In Kralingen stelde men vast dat alleen het recente materiaal bewaard hoefde te worden. Alles wat ouder dan vijf jaar was kon wel weg. De Buurtgroep Lusthof zette zich deze zomer aan de grote opruimactie en liet mij vol trots het uitgedunde archief zien. De Vlinderbuurt ging op dezelfde manier aan de slag, maar was bij mijn komst nog niet helemaal klaar met werkzaamheden; één kast was nog niet gedaan. De afgelopen hete zomer werd op meer plaatsen hard gewerkt aan het vernietigen van de eigen historie. De Tarwewijk stond ruimte af voor een nieuwe politiestation en het archief werd de dupe. In Carnisse werd alles ouder dan vijf jaar op een hoop gegooid. Het gekleurde papier werd aan de ROTEB meegegeven. 'Daar krijg je toch niks voor'. Anderhalve kuub wit papier ligt nu in een hoekje te wachten op een stijging van de papierenprijs. In Crooswijk verdween eveneens veel geschiedenis naar de ROTEB achteraf valt moeilijk te reconstrueren hoe dat ooit heeft kunnen gebeuren.

De opschoning verliep niet overal even dramatisch. Voor flink wat bewonersorganisaties is het archief een vreselijke sta-in-de-weg, maar als puntje bij paaltje komt is het zo goed als 'untouchable'. Enkele bewonersorganisaties zochten contact met het gemeentearchief en informeerden naar de mogelijkheid om het archief op een verantwoorde manier uit te (laten) dunnen. Andere vroegen of ze een deel van hun archief mochten overdragen. Het Oude Westen, Oud-Charlois, Crooswijk, Delfshaven, Kralingen-Oost en Heijplaat maakten dankbaar gebruik van die mogelijkheid. Het Oude Noorden beschikt

dankzij een stagiaire van de documentalistenopleiding uit Den Haag over een keurig geordend archief. Na enig zoeken bleek de bewonersorganisatie zelfs in het bezit van een zeer bruikbare archieflijst. Voor het Oude Westen, Oud-Charlois en Delfshaven is inmiddels ook een min of meer bruikbare archieflijst vervaardigd.

Zo'n lijst is essentieel om een goede overdracht te realiseren en een macroselectie mogelijk te maken. Een vergelijkbare situatie trof ik aan in Feijenoord. Die bewonersorganisatie had inmiddels 60 meter archief, maar het was keurig bijgehouden. Als er ook nog een archieflijst van zou worden gemaakt kon het zo worden overgedragen. Feijenoord zette zich aan het opstellen van zo'n lijst en dunde het archief ondertussen ook nog uit tot 26,5 meter. Het materiaal werd tijdelijk opgeslagen in een garage en daar voltrok zich toen een kleine ramp. Door lekkage leek het er even op of alle werkzaamheden alsnog voor niets waren geweest, maar het materiaal bleek snel te drogen en het archief staat gereed om te worden vervoerd. Inmiddels bleek dat het Noordereiland ook 30 meter papier heeft en dat de score voor Feijenoord Noordereiland dus toch nog op 60 meter uitkomt.

Voor de bewonersorganisaties met weinig historisch archief kan aanvulling uit andere bron uitkomst bieden. We hebben natuurlijk de beschikking over de projectgroeparchieven, maar er zijn nog andere mogelijkheden. Voor Crooswijk beschikt het Gemeentearchief over de verzameling van mevrouw Luijendijk (de collectie Van der Leeuw). Kralingen is een verhaal apart, daar lijkt ooit een fragmentatiebom te zijn gevallen. Daar waren veel meer bewonersorganisaties actief dan in de andere oude wijken en wat de een heeft weggegooid is bij de ander wellicht nog aanwezig. Voor Kralingen kunnen we bovendien terugvallen op materiaal van voormalig projectcoördinator Scholten.

De anderhalve kuub geschiedenis van Carnisse moet nodig worden uitgezocht en er moet snel iets gebeuren met het beschimmelde materiaal van de Agniesebuurt. Daarnaast moeten we vooral enkele verhuizingen in de gaten houden. Afrikaanderwijk, Crooswijk en het Kralings Informatiecentrum (vh Kralingen-West) staan, naar eigen zeggen, op het punt om te verhuizen. Zuidwijk gaat binnenkort ook verhuizen en heeft een beginnetje gemaakt met het uitdunnen van het archief. In enkele gevallen moeten we niet op de feestelijke opening van het Gemeentearchief wachten, maar kunnen we beter zo snel mogelijk tot werving overgaan.

In de jaren zeventig en tachtig is de stadsvernieuwing goed van de grond gekomen en heeft toen een min of meer vaste vorm gekregen. Onze belangstelling voor de bewonersorganisaties richt zich met name op deze twee decennia. We kunnen onze zoektocht naar archivalia beperken tot de periode voor 1990. Niet alleen behoort het recente materiaal doorgaans tot het dynamische archief van de bewonersorganisaties, maar eind jaren tachtig is de stadsvernieuwing in de eerste ring voltooid en in 1990 waren de projectgroepen stadsvernieuwing alle opgeheven. Er gaan geluiden op dat de stadsvernieuwing straks weer aan een nieuwe jeugd begint, maar tot dat moment doen wij er goed aan om even af te wachten of dat ook werkelijk het geval is.

We vinden de stadsvernieuwingswijken hoofdzakelijk in de eerste drie ringen. De bewonersorganisaties in de derde ring zijn evenwel vrij jong en we treffen daar ook geen of vrijwel geen materiaal uit de jaren zeventig en tachtig aan. Het is daarom zinvol de selectie in dit stadium te beperken tot de eerst twee ringen. De stadsvernieuwers zijn ook actief geweest buiten de eerste drie ringen (4+). Met name de bewonersorganisaties van Overschie en Heijlplaat zijn om die reden in de eerste selectie opgenomen, deze selectie betreft 24 wijken met 32 bewonersorganisaties (zie blz. 8). Vrijwel alle bewonersorganisaties staan positief tegenover een eventuele overdracht van hun historisch archief aan de Gemeentelijke Archiefdienst. De Katendrechtse Bewonersorganisatie en die van Overschie willen daar nu nog niet toe overgaan, maar in beide gevallen kan de vraag later nog eens worden voorgelegd.

De bewonersorganisaties in de vierde ring zijn over het algemeen ook zeer jong. In enkele gevallen zijn de voorgangers van deze piepjonge bewonersorganisaties veel ouder dan die in de eerste twee ringen. De Schiebroekse gemeenschap en de Zuidwijkse gemeenschap dateren van de jaren vijftig, de wijkraden en de sociale wijkopbouworganen die in de jaren zestig en zeventig opkwamen verdienen eveneens onze aandacht. We stuiten hierbij op een fundamenteel probleem. Het gaat hier immers om organisaties die eigenlijk geen enkele relatie hebben met de stadsvernieuwing. Historisch gezien hebben

ze evenwel een vergelijkbaar belang voor de maatschappelijke organisatie en de ruimtelijke inrichting van de stad. Betrekken we ze erbij dan rekken we de onderzoeksvraag flink op, laten we ze weg dan blijven de naoorlogse wijken zoals Zuidwijk, Pendrecht, Lombardijen, IJsselmonde, Schiebroek, Hillegersberg en Overschie buiten beeld.

Alle bewonersorganisaties vervaardigen buurtkranten. De bibliotheek van het Gemeentearchief heeft er de afgelopen decennia veel energie in gestoken om zoveel mogelijk exemplaren te verwerven. Bij de schoning van de archieven zal speciale aandacht worden gegeven aan het completeren van die verzameling. Naast de archivalia beschikken de bewonersorganisaties vaak ook over stapels documentatie. Met de bibliothecaris Van Wijngaarden zijn inmiddels afspraken gemaakt over de aanlevering van dat materiaal. De status van fotoarchieven van de bewonersorganisaties is niet altijd even duidelijk. Van de maker of van de negatieven ontbreekt vaak ieder spoor; waardoor overdracht problematisch is. Van het hoofd van de topografisch-historische atlas Van der Burgh begreep ik dat de stadsvernieuwing fotografisch gezien redelijk is gedocumenteerd. Vooralsnog lijkt het niet noodzakelijk om foto's actief te werven.

De te werven archieven bevatten veel materiaal dat ook al in de projectgroeparchieven zit. Mits met enige zorg geselecteerd, kunnen die dubbel een belangrijk aandeel in de schoning vormen. Waar de bewonersorganisatie zelf tot schoning is overgegaan biedt die benadering weinig perspectief. Iets anders doet zich voor bij Cool. Van het projectgroeparchief van Cool is vrijwel niets bij DS+V aangekomen. Bij de opheffing van het projectbureau Cool werd het archief veilig gesteld door het bij de bewonersorganisatie onder te brengen. De stukken die door gemeente, deelgemeente en rijksoverheid werden verzonden evenals de dubbel en de met verve verzamelde krantenknipsels komen in aanmerking voor schoning. Financiering is eigenlijk nooit een groot probleem geweest voor de bewonersorganisaties en doorgaans hadden ze daarin slechts met één partij te maken: de gemeente Rotterdam. Het bewaren van de financiële administratie levert weinig historische meerwaarde.

De indruk is gerechtvaardigd dat een schoning tot ongeveer 30% mogelijk is. Zo'n 66 meter is reeds in bewaring gegeven. Van de 32 bewonersorganisaties zal uiteindelijk ongeveer 275 meter in het Gemeentearchief beschikbaar zijn.

Omvang van de werkzaamheden

De omvang van de werkzaamheden is uiteraard mede afhankelijk van de situatie die we aantreffen en van de te hanteren prioriteiten. Niettemin kan met enige slagen om de arm iets worden gezegd over de verwachte hoeveelheid werk. Het leggen van het contact, het maken van de archieflijst, de macro- en de microselectie kunnen met enige goede wil worden samengebald in één maand werk per wijk. Het is uiteraard mogelijk, in enkele gevallen wenselijk, om meer tijd te besteden aan de genoemde onderdelen, maar met een maand werk kan doorgaans een bevredigend resultaat worden bereikt. De afwerking van het materiaal (eventueel op datum leggen, ontnieten en verpakken) dient afzonderlijk te worden begroot.

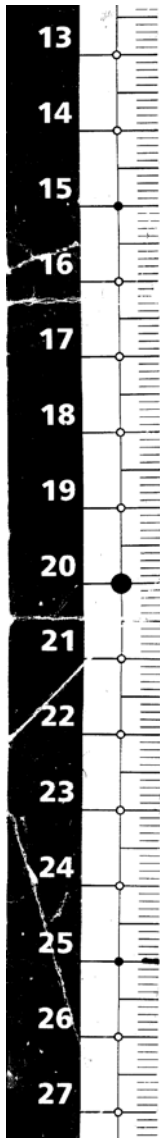
Het blijft verstandig om het te kiezen traject op te splitsen in welomschreven onderdelen en deze goed te evalueren. Op die manier kan tijdig een koerswijziging worden ingezet. Ik stel voor om in een eerste tranche voor een twaalftal wijken een macroselectie uit te voeren en deze werkzaamheden af te sluiten met een rapportage waarin de resultaten worden geëvalueerd en een advies wordt gegeven ten aanzien van het te kiezen vervolgt traject voor de overige wijken (prioriteit, werkbeslag).

Voor de stadsvernieuwingswijken kunnen we waarschijnlijk volstaan met drie tranches: twee voor de macroselectie en een voor de microselectie. Daarnaast is onderzoek is geboden naar aanverwante archieven, zoals die van de stadsvernieuwingwethouders Van der Ploeg en Vermeulen, het Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties en het Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning (RIO) (zie bladzijde 23). De overige wijken hebben doorgaans ook bewonersorganisaties en historisch gezien verdienen ook zij onze belangstelling, met name waar het gaat om de wijkopbouw cq samenlevingsopbouw met wijkraden, wijkorganen, wijkopbouworganen en dergelijke. Het ligt voor de hand de bewerking van die archieven te combineren met de inventarisatie van het archief van de gemeentelijke dienst Wijkaangelegenheden.

ring	te werven archieven: tranche 1	Toestemming		Archief ruimte			Archief			Schoning			
		overdracht/	schonen	toegang /	veiligheid /	risico	staat	ordering archief	toegang / lijst	waardering	voor	na	in %
1	Afrikaandervijk	in beraad /		verhuizing	slecht	groot	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	63,20	11,00	17%
1	Cool	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	redelijk / nee	hoog	31,30	15,00	48%
1	Feijenoord (BOF)	ja / ja		slecht	slecht	groot	slecht	thematisch / niet syst.	goed / ja	hoog	30,00	16,00	53%
1	Feijenoord (Noordereiland)	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	redelijk / nee	hoog	30,80	9,00	29%
1	Oude Noorden	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	goed / ja	hoog	71,20	20,00	28%
1	Oude Westen	in GAR / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	goed / ja	hoog	23,90	10,00	42%
1	Vreewijk	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	36,30	18,00	50%
2	Agniesebuurt	ja / ja		slecht	slecht	groot	slecht	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	24,00	7,00	29%
2	Bloemhof	ja / ja		slecht	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	32,50	5,00	15%
2	Carnisse (Oud-Carnisse 2de ring, de rest 3de)	ja / ja		goed	slecht	groot	slecht	thematisch / niet syst.	gering / nee	onduidelijk	33,80	2,00	6%
2	Middelland	ja / ja		slecht	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	77,40	17,00	22%
2	Spangen	ja / ja		slecht	matig	enig	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	16,00	5,00	31%
4+	Heijplaat	in GAR / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	gering / nee	hoog	3,50	2,50	71%
											473,90	137,50	
ring	te werven archieven: tranche 2												
1	Crooswijk	ja / ja		verbouwing	slecht	groot	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	46,60	17,00	36%
1	Delfshaven / Schiemond	in GAR / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	redelijk / ja	hoog	12,00	7,00	58%
1	Katendrecht	nee /		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	goed / nee	hoog	15,00	12,00	80%
1	Kralingen (Bewonersvereniging)	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	gering / nee	laag	9,00	2,50	28%
1	Kralingen (DWL)	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	laag	1,50	0,10	7%
1	Kralingen (Informatiecentrum)	ja / ja		verhuizing	slecht	groot	slecht	thematisch / niet syst.	gering / nee	laag	5,00	1,50	30%
1	Kralingen (Oost)	in GAR / ja		goed	goed	klein	slecht	ongeorden / niet syst.	gering / nee	laag	1,50	0,10	7%
1	Kralingen (Sanering Gasfabriekterrein)	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	goed / nee	hoog	13,00	6,00	46%
1	Kralingen (Vlinderbuurt)	ja / ja		goed	slecht	groot	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	laag	16,00	4,00	25%
1	Kralingen (Wijkraad)	in GAR / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / chronol.	redelijk / nee	hoog	1,40	0,80	57%
1	Oud Charlois (1ste en 3de ring)	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	51,15	16,00	31%
2	Bospolder/Tussendijken	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	58,20	20,00	34%
2	Hillesluis	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	17,00	5,00	29%
2	Liskwartier	in beraad /		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	laag	45,00	10,00	22%
2	Nieuwe Westen	in beraad /		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	redelijk	19,00	7,00	37%
2	Provenierswijk	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	40,50	13,00	32%
2	Tarwewijk	ja / ja		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	laag	13,00	5,00	38%
4+	Overschie (BOOS)	nee / nvt		goed	goed	klein	goed	thematisch / niet syst.	gering / nee	hoog	26,00	7,00	27%
4+	Overschie (HVO)	ja / ja		slecht	redelijk	enig	goed	ongeorden / niet syst.	gering / nee	redelijk	9,00	3,50	39%
											399,85	137,50	

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring I

Afrikaanderwijk

Bewonersorganisatie Afrikaanderwijk (BOA)		
Joubertstraat 2-f		
3072 Rotterdam		
010-485 2008 (Joubertstraat) 484 9339 (Lareystraat)		
Contactpersoon: Maaike Kraaijestein		
15,65	Joubertstraat 2-f (muurkast achter rechts, met trapje naar beneden)	geen lijst
27,00	Joubertstraat 2-f (5 open kasten achter rechts)	geen lijst
5,35	Joubertstraat 2-f (4 archiefkasten voor rechts)	geen lijst
5,70	Joubertstraat 2-f (1 archiefkast links)	geen lijst
4,50	Lareystraat 30 (kast in kelder grote ruimte)	geen lijst
5,00	Lareystraat 30 (kast in kelder kleine ruimte)	geen lijst
63,20 mtr. Na schoning: 11,00 mtr. = 17 %		

Cool

Bewonersorganisatie Cool		
Schiedamse Vest 121		
3012 BH Rotterdam		
010-412 1787		
Contactpersoon: Ed de Meyer		
13,00	Schd Vest 121 (bezemkast)	geen lijst
2,50	Schd Vest 121 (schoorsteenkast)	geen lijst
5,00	Schd Vest 121 (kast tuinzijde rechts)	geen lijst
0,30	Schd Vest 121 (apothekerkast boven en onder)	geen lijst
4,50	Schd Vest 121 (kast op zolder)	geen lijst
3,00	Schd Vest 121 (kast straatzijde rechts)	geen lijst
3,00	Schd Vest 121 (kast straatzijde links)	geen lijst
31,30 mtr. Na schoning: 15,00 mtr. = 48 %		

Crooswijk

Wijkorgaan Crooswijk		
Pijperstraat 37		
3034 BG Rotterdam		
010-413 9440		
Contactpersoon: Hanneke van Klinken (010-413 9440), mevr. Luijendijk (010-412 1415)		
18,00	Pijperstraat 37 (grote zaal)	geen lijst
16,50	Pijperstraat 37 (kantoor Hanneke Klinken)	geen lijst
4,10	Pijperstraat 37 (kantoor Marijke, Frank)	geen lijst
8,00	Gemeentearchief Rotterdam	lijst
	PM: Gemeentearchief Rotterdam (collectie Van der Leeuw, 15 mtr)	lijst
	PM: Vondelweg 120 (Mevr. Luijendijk; aanvulling coll. v.d. Leeuw)	geen lijst
46,60 mtr. Na schoning: 17,00 mtr. = 36 %		

Delfshaven / Schiemond

Bewonersorganisatie Delfshaven / Schiemond		
Heiman Dullaertplein 4		
3024 CA Rotterdam		
010-478 3515 (425 0480)		
Contactpersoon: J. Hilker (010-477 8879)		
11,30	Gemeentearchief Rotterdam: tijdelijk in NAI	lijst
0,70	Gemeentearchief Rotterdam (Openbare basisschool De Boog)	geen lijst
12,00 mtr. Na schoning: 7,00 mtr. = 58 %		

Feijenoord (BOF)

Bewonersorganisatie Feijenoord (BOF)		
Persoonstraat 20		
3071 EH Rotterdam		
010-484 9210 of 484 9114		
Contactpersoon: Joop Dullaart		
29,50	Roentgenstraat 80	lijst
0,50	Persoonstraat 20	geen lijst
30,00 mtr. Na schoning: 16,00 mtr. = 53 %		

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring I

Feijenoord (Noordereiland)

Buurtwinkel Noordereiland		
Tulpstraat 58		
3071 VS Rotterdam		
010-411 2266		
Contactpersoon: Gery van Rijn		
2,40	Tulpstraat 58 (keuken)	geen lijst
5,40	Tulpstraat 58 (vergaderzaal)	geen lijst
3,00	Tulpstraat 58 (boven kopieerapparaat)	geen lijst
3,00	Tulpstraat 58 (onder trap)	geen lijst
17,00	Tulpstraat 58 (kantoor)	geen lijst
30,80 mtr. Na schoning: 9,00 mtr. = 29 %		

Katendrecht

Katendrechtse Bewonersorganisatie (KBO)		
Fruitlaan 6		
3072 WK Rotterdam		
010-484 2743		
Contactpersoon: Ben van Wevering		
15,00	Fruitlaan 6 (bel-etage, kast)	geen lijst
15,00 mtr. Na schoning: 12,00 mtr. = 80 %		

Kralingen (Bewonersvereniging)

Bewonersvereniging Kralingen		
Aegidiusstraat 95		
3061 XE Rotterdam		
010-412 3242		
Contactpersoon: Elke Oost		
6,50	Aegidiusstraat 95 (kelder)	geen lijst
2,50	Vredenoordlaan 14 (Archief voormalig proco Eric Scholten)	geen lijst
9,00 mtr. Na schoning: 2,50 mtr. = 28 %		

Kralingen (DWL)

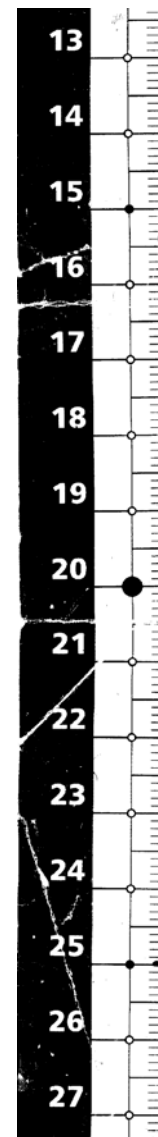
Bewonersplatform DWL (Kralingen)		
Rijnwaterstraat 23		
3063 HC Rotterdam		
010-452 8181		
Contactpersoon: Henri Vennix		
1,50	Rijnwaterstraat 23	geen lijst
1,50 mtr. Na schoning: 0,10 mtr. = 7 %		

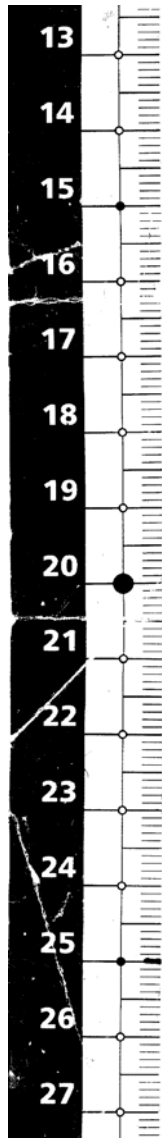
Kralingen (Informatiecentrum)

Kralings Informatiecentrum		
Vlietlaan 55-a		
3061 DV Rotterdam		
010-452 1143		
Contactpersoon: Hans van Zandvliet		
5,00	Vlietlaan 55-a (kelder)	geen lijst
5,00 mtr. Na schoning: 1,50 mtr. = 30 %		

Kralingen (Oost)

Bewonersvereniging Kralingen-Oost		
Aegidiusstraat 95		
3061 XE Rotterdam		
010-412 3242		
Contactpersoon: Frouke Huttinga		
1,50	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
1,50 mtr. Na schoning: 0,10 mtr. = 7 %		

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring I

Kralingen (Sanering Gasfabriekterrein)

Bewonerswerkgroep Bodemsanering Gasfabriekterrein Kralingen
Dr. Zamenhofstraat 71
3061 SG Rotterdam
010-404 5943

Contactpersoon: Halinka Augustijn

7,00	Dr. Zamenhofstraat 71 (boven)	geen lijst
6,00	Dr. Zamenhofstraat 71 (BG)	geen lijst

13,00 mtr. Na schoning: 6,00 mtr. = 46 %

Kralingen (Vlinderbuurt)

Vereniging Vlinderbuurt (Kralingen)
Dr. Zamenhofstraat 71
3061 SG Rotterdam
010-414 2394

Contactpersoon: Anda Noordhuis

6,00	Dr. Zamenhofstraat 71 (kast kleine vergaderzaal)	geen lijst
7,00	Dr. Zamenhofstraat 71 (boven kantoor rechts)	geen lijst
3,00	Dr. Zamenhofstraat 71 (boven kantoor links; archief Anda)	geen lijst

16,00 mtr. Na schoning: 4,00 mtr. = 25 %

Kralingen (Wijkraad)

Wijkraad Kralingen

1,40	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
------	---------------------------	------------

1,40 mtr. Na schoning: 0,80 mtr. = 57 %

Oud Charlois (1ste en 3de ring)

Bewonersvereniging Werkgroep Oud Charlois
Clemensstraat 111
3082 CE Rotterdam
010-294 5333

Contactpersoon: Ali Baumeister

17,90	Gemeentearchief Rotterdam	lijst
0,25	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
1,50	Clemensstraat 111 (clubhuis De Dijk, kast)	geen lijst
9,50	Clemensstraat 111 (kantoor Dolf; kantoor bestuur)	geen lijst
2,00	Clemensstraat 111 (kantoor Ali)	geen lijst
8,00	Clemensstraat 111 (buurtwinkel)	geen lijst
12,00	Clemensstraat 111 (archieff- en kopieerruimte)	geen lijst

51,15 mtr. Na schoning: 16,00 mtr. = 31 %

Oude Noorden

Bewonerssteunpunt Rapsodie (Oude Noorden)
3de Pijnackerstraat 6-b
3035 CK Rotterdam
010-466 1544

Contactpersoon: Elselien Vermeyden

65,00	3de Pijnackerstraat 6-b	lijst
6,20	3de Pijnackerstraat 6-b	geen lijst
	PM: Hans de Jong (010-280 6432) archief actie Tegengas	geen lijst

71,20 mtr. Na schoning: 20,00 mtr. = 28 %

Archiven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 1 en 2

Oude Westen

Aktiegroep Het Oude Westen		
Gaffelstraat 3		
3014 RA Rotterdam		
010-436 1700		
Contactpersoon: Sjaan Schaap		
23,90	Gemeentearchief Rotterdam	lijst
	PM: P. Huiskens, Breitnerstraat 74-c (incl. OSOW)	geen lijst
23,90 mtr. Na schoning: 10,00 mtr. = 42 %		

Vreewijk

Bewonersorganisatie Vreewijk (BOV)		
Dreef 83-a		
3075 HB Rotterdam		
010-486 5555		
Contactpersoon: Gerard den Besten		
22,50	Valkeniersweg 108 (eerste verdieping achter)	geen lijst
12,00	Valkeniersweg 108 (BG)	geen lijst
1,80	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
36,30 mtr. Na schoning: 18,00 mtr. = 50 %		

ring 1

ring 2

Agniesebuurt

Bewonersvereniging Agniesebuurt		
Agniesestraat 74		
3032 TN Rotterdam		
010-466 0795		
Contactpersoon: Wim Noordegraaf		
15,00	Agniesestraat 74 (kelder)	geen lijst
8,00	Agniesestraat 74 (BG glazen kast)	geen lijst
1,00	Agniesestraat 74 (BG hangmappen)	geen lijst
24,00 mtr. Na schoning: 7,00 mtr. = 29 %		

Bloemhof

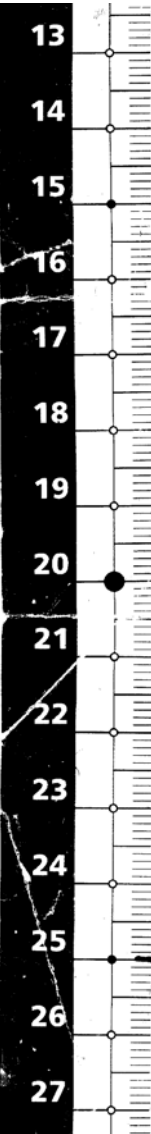
Bewonersorganisatie Bloemhof (BOB)		
Putsebocht 87		
3073 HE Rotterdam		
010-485 0377		
Contactpersoon: Jacqueline Gommans		
16,50	Putsebocht 87 (lage wandkastjes achter)	geen lijst
4,50	Putsebocht 87 (ijzeren archiefkast midden)	geen lijst
3,00	Putsebocht 87 (lage wandkastjes rechts voor)	geen lijst
8,50	Putsebocht 87 (drie ijzeren kasten links voor)	geen lijst
32,50 mtr. Na schoning: 5,00 mtr. = 15 %		

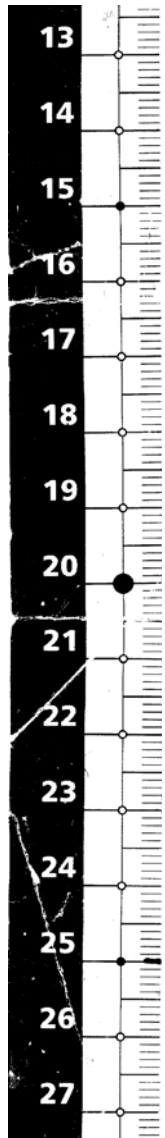
Bospolder/Tussendijken

Bewonersorganisatie Bospolder/Tussendijken		
Postbus 6006 Rösener Manzstraat 80, 3026 TV		
3002 AA Rotterdam		
010-478 0948		
Contactpersoon: Leny Visser		
56,20	Rösener Manzstraat 80 (zolder)	geen lijst
2,00	Rösener Manzstraat 80 (grote vergaderzaal, kast rechts)	geen lijst
58,20 mtr. Na schoning: 20,00 mtr. = 34 %		

Carnisse (Oud-Carnisse 2de ring, de rest 3de)

Bewonersorganisatie Carnisse		
Carnisselaan 24		
3083 HJ Rotterdam		
010-480 4376 of 410 1604		
Contactpersoon: Yvonne Vuyk		
7,20	Carnisselaan 24 (1ste verdieping)	geen lijst
10,60	Carnisselaan 24 (BG)	geen lijst
16,00	Carnisselaan 24 (BG-overdekt binnenplaatsje)	geen lijst
33,80 mtr. Na schoning: 2,00 mtr. = 6 %		

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 2

Hillesluis

Bewonersorganisatie Hillesluis (BOH)
Riederlaan 200
3074 CL Rotterdam
010-432 2304

Contactpersoon: Hedwig Schrijen

17,00	Riederlaan 200 (opslagruimte)	geen lijst
	PM: Wijkmuseum	geen lijst

17,00 mtr. Na schoning: 5,00 mtr. = 29 %

Liskwartier

Bewonersorganisatie Liskwartier
Willebrordusstraat 72-74
3037 TV Rotterdam
010-467 2300

Contactpersoon: Sjaan Macor

20,30	Willebrordusstraat 72-74 (1ste verdieping)	geen lijst
18,70	Willebrordusstraat 72-74 (overloop)	geen lijst
6,00	Willebrordusstraat 72-74 (BG)	geen lijst

45,00 mtr. Na schoning: 10,00 mtr. = 22 %

Middelland

Bewonersorganisatie Middelland
Joost van Geelstraat 4
3021 VM Rotterdam
010-425 7304 of 425 6898

Contactpersoon: Mevr. Hans Uitenhoven

9,30	Joost van Geelstraat 2 (trap onder nr 6)	geen lijst
2,50	Joost van Geelstraat 2 (administratie)	geen lijst
9,10	Joost van Geelstraat 2 (stageaireruimte)	geen lijst
13,00	Joost van Geelstraat 2 (overloop)	geen lijst
16,50	Joost van Geelstraat 2 (kantoor Hans)	geen lijst
27,00	Joost van Geelstraat 2 kantoor raadvrouw	geen lijst

77,40 mtr. Na schoning: 17,00 mtr. = 22 %

Nieuwe Westen

Bewonersorganisatie Het Nieuwe Westen
Postbus 6566 Pupillenstraat 56
3002 AN Rotterdam
010-477 8477

Contactpersoon: Toine Schreuder

5,00	Pupillenstraat 56 (vergaderzaal)	geen lijst
8,00	Pupillenstraat 56 (layouthok)	geen lijst
1,00	Pupillenstraat 56 (computerhok)	geen lijst
5,00	Pupillenstraat 56 (kleine vergaderruimte)	geen lijst

19,00 mtr. Na schoning: 7,00 mtr. = 37 %

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 2 en 3

Provenierswijk

Bewonersvereniging Provenierswijk
 Van der Sluysstraat 192
 3033 SR Rotterdam
 010-467 7575

Contactpersoon: Elseke Geleedst en Jenny Ottervanger

19,00	Van der Sluysstraat 192 (gang)	geen lijst
3,00	Van der Sluysstraat 192 (doka)	geen lijst
2,50	Van der Sluysstraat 192 (vergaderuimte)	geen lijst
9,00	Van der Sluysstraat 192 (kantoor Jenny)	geen lijst
6,00	Van der Sluysstraat 192 (kantoor Liesbeth/Elske)	geen lijst
1,00	Van der Sluysstraat 192 (kast op gang achter kantoor)	geen lijst

40,50 mtr. Na schoning: 13,00 mtr. = 32 %

Spangen

Stichting Wijkwijzer (Wijkwinkel Spangen)
 Postbus 6271 P.C. Hooftplein 45, 3027 AW
 3002 AG Rotterdam
 010-415 0021

Contactpersoon: Sherita Thakoerdad

1,50	PC-Hooftplein 45 (voorraadkast)	geen lijst
3,00	PC-Hooftplein 45 (buurtwinkel, lage archiefkast)	geen lijst
3,50	PC-Hooftplein 45 (hoge archiefkast)	geen lijst
8,00	DaCostastraat 236 (Tonny van Wijngaarden, thuis)	geen lijst

16,00 mtr. Na schoning: 5,00 mtr. = 31 %

ring 2

ring 3

Tarwewijk

Bewonersorganisatie Tarwewijk
 Zwartewaalstraat 191
 3081 HZ Rotterdam
 010-423 0864

Contactpersoon: Maria Kok

12,00	Zwartewaalstraat 191 (archiefruimte)	geen lijst
1,00	Zwartewaalstraat 191 (elders)	geen lijst

13,00 mtr. Na schoning: 5,00 mtr. = 38 %

Bergpolder

Bewonersorganisatie Bergpolder
 Bergselaan 328-c
 3038 CN Rotterdam
 010-465 2355

Contactpersoon: Annie Dokman

3,80	Bergselaan 328-c (kelder)	geen lijst
7,00	Bergselaan 328-c (1ste verdieping)	geen lijst
1,50	Luzacstraat 34-b	geen lijst

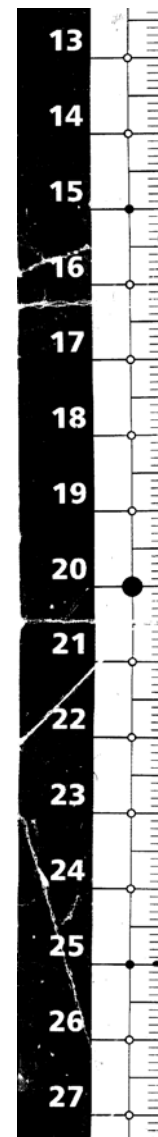
12,30 mtr. Na schoning: 0,30 mtr. = 2 %

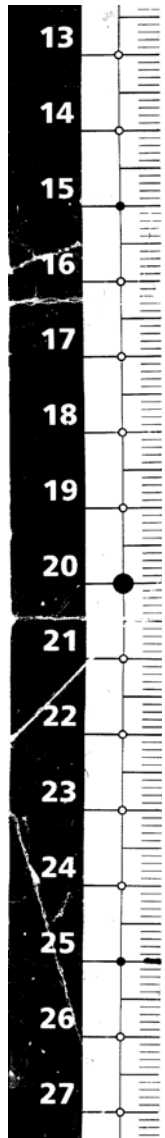
Bergpolder (wijkraad Centrum Noord)

Wijkraad Centrum Noord

0,05	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
------	---------------------------	------------

0,05 mtr. Na schoning: 0,05 mtr. = 100 %

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 3

Blijdorp

Bewonersorganisatie Blijdorp
Bentinckplein 13
3039 KL Rotterdam
010-465 7176
Contactpersoon: Marjet Kamstra

2,00	Bentinckplein 13	geen lijst
2,00	mtr.	

Kleiwegkwartier

Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier (BOK)
Koraalstraat 19
3051 VG Rotterdam
010-422 4445
Contactpersoon: Alice Alkema

5,69	Koraalstraat 19	geen lijst
0,50	Anke Breugen (010-418 4141)	geen lijst
6,19	mtr. Na schoning: 0,50 mtr. = 8 %	

Oud-Mathenesse/Het Witte Dorp

Bewonersorganisatie Oud-Mathenesse/Het Witte Dorp
Bulgaarsestraat 4
3028 BB Rotterdam
010-462 1133
Contactpersoon: Paula Zeemeijer

15,00	Bulgaarsestraat 4 (BG archiefkast)	geen lijst
5,50	Bulgaarsestraat 4 (BG vergaderzaal)	geen lijst
4,00	Bulgaarsestraat 4 (BG kantoor Paula)	geen lijst
24,50	mtr. Na schoning: 4,00 mtr. = 16 %	

Beverwaard

Buurtcollectief Beverwaard (BCB)
Slangenburgplein 25
3077 JK Rotterdam
010-482 9955
Contactpersoon: Irene Prins

12,00	Slangenburgplein 25	geen lijst
12,00	mtr.	

Heijplaat

Vereniging Wijkbewoners Heijplaat
Postbus 5422 Viktorieusstraat 20
3008 KA Rotterdam
010-495 3473
Contactpersoon: Piet Boukes

3,50	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
3,50	mtr. Na schoning: 2,50 mtr. = 71 %	

Hillegersberg (110 morgen)

Stichting 'Bewoners Organisatie 110 morgen'
Junolaan 26
3054 PW Rotterdam
010-418 8690
Contactpersoon: Harrie de Groot (010-422 4977)

0,05	Wilgenplaslaan 190	geen lijst
1,50	Junolaan 26	geen lijst
1,55	mtr.	

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

Hillegersberg (Oud-Hillegersberg)

Dorpswerk Oud-Hillegersberg
Kerkstraat 12
3054 NC Rotterdam
010-418 7338

Contactpersoon: Lies van Tuil

0,30	kerkstraat 12	geen lijst
0,10	Margot Leeninga (010-422 7728)	geen lijst
0,40 mtr.		

Hillegersberg (Terbregge)

Bewonersorganisatie Vereniging 'Terbregge's Belang'
Bergse Linker Rottekade 211
3056 LE Rotterdam
010-421 0357 (Wagemans thuis) 010-457 5029 (Wagemans Eneco)

Contactpersoon: Bert Wagemans

3,90	Terbregseweg 84 (kelder)	geen lijst
4,70	Terbregseweg 84 (kelder)	geen lijst
3,50	Terbregseweg 84 (kelder)	geen lijst

12,10 mtr. Na schoning: 3,00 mtr. = 25 %

Hoek van Holland (wijkraad)

Wijkraad Hoek van Holland

PM

Hoogvliet (bewonersraden)

Vereniging van Bewonersraden (Woondienst Maasoevers)
Postbus 562
3190 AM Rotterdam

Contactpersoon: Titia Harmenzon (010-472 2628)

0,70	Titia Harmenzon, thuis	geen lijst
2,00	Kinheim 15 (Woondienst Maasoevers)	geen lijst
2,70 mtr.		

Hoogvliet (Binnenban-Middenbaan)

Belangencommissie Binnenban-Middenbaan
Binnenban 100
3191 CJ Rotterdam-Hoogvliet
010-438 3182

Contactpersoon: Leen v.d. Heuvel

1,00	Binnenban 100	geen lijst
1,00 mtr.		

Hoogvliet (Boomgaardshoek)

Bewonersvereniging Boomgaardshoek
Papaver 6
3191 RP Rotterdam-Hoogvliet
010-472 0686

Contactpersoon: mevr. L. de Korte

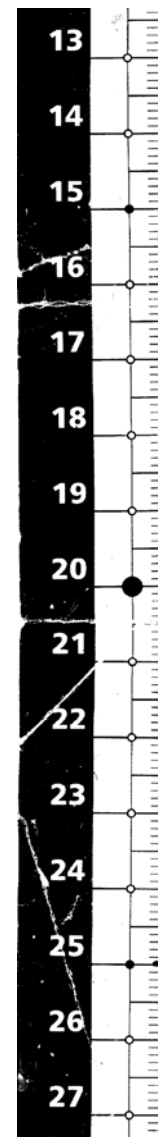
0,05	Papaver 6	geen lijst
0,05 mtr.		

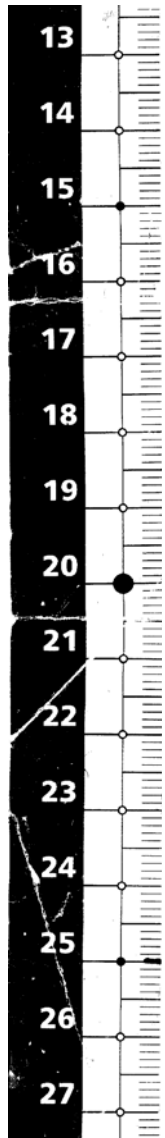
Hoogvliet (BOOT)

Bewonersorganisatie Ons Thuis (BOOT)
Postbus 65
3190 AB Rotterdam-Hoogvliet
010-416 0977

Contactpersoon: Han v.d. Heijden

0,10	Gaarde 10	geen lijst
0,10 mtr.		

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

Hoogvliet (huurdersvereniging)

Huurdersvereniging Hoogvliet
Binnenban 100
3191 CJ Rotterdam-Hoogvliet
010-438 3182

Contactpersoon: Leen v.d. Heuvel

7,00 Binnenban 100 (kelder) en Posweg 259 geen lijst
7,00 mtr.

Hoogvliet (Meeuwenplaat)

Bewonersgroep Meeuwenplaat Machtig Mooi
Zuidzijdsedijk 103
3194 ND Rotterdam-Hoogvliet
010-438 3084

Contactpersoon: Alie Trommelen

0,10 Zuidzijdsedijk 103 geen lijst
0,10 mtr.

Hoogvliet (Nieuw Engeland)

Bewonersgroep 'Ken niet bestaat niet' Hoogvliet
p/a De Kom, Lengweg 86
3192 BL Rotterdam-Hoogvliet
SWH: 010-438 1822/438 1956

Contactpersoon: Ans Nossent

0,10 Abadanstraat 46 geen lijst
0,10 mtr.

Hoogvliet (Ruitwagen en Netten)

Buurtcommissie BRN
Stalnet 8
3192 DJ Rotterdam-Hoogvliet
010-438 8271

Contactpersoon: Mevr. Stok (010-438 8271)

alleen recent archiefmateriaal

Hoogvliet (SWO)

Sociaal Wijkopbouworgaan Hoogvliet (SWO Hoogvliet)

Contactpersoon: Agnes Vaillant (010-416 8013)

0,50 Agnes Vaillant, thuis geen lijst
0,50 mtr.

Hoogvliet (wijkraad)

Wijkraad Hoogvliet

3,60 Gemeentearchief Rotterdam lijst
3,60 mtr.

Hoogvliet (Zalmplaat)

Buurt- en huurdersvereniging 'Het neusje van de Zalmplaat'
Vleugel 31
3192 Rotterdam-Hoogvliet
010-472 1691

Contactpersoon: mevr. F. de Swart

0,20 Vleugel 31 geen lijst
0,20 mtr.

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

Hoogvliet (Zalmplaat; WBVZ)

Wijkbelangenvereniging Zalmplaat (WBVZ)

Postbus 31

3190 AA Rotterdam-Hoogvliet

010-438 1114

Contactpersoon: N.L. Beijer

1,00	verspreid bij de bestuursleden	geen lijst
------	--------------------------------	------------

1,00 mtr.

IJsselmonde (BOKSZ)

Bewonersorganisatie Kreekhuisen, Sportdorp Zomerland (BOKSZ)

Spuikreek 265

3079 AJ Rotterdam

010-482 4704

Contactpersoon: A. Tielen

0,10	Spuikreek 265	geen lijst
------	---------------	------------

0,10 mtr.

IJsselmonde (huurdersvereniging)

Huurdersvereniging IJsselmonde

Postbus 9458

Dienstencentrum, Grote Hagen 22/K007

3007 AL Rotterdam

010-482 7330

Contactpersoon: Jaap Faber (010-482 8976)

6,00	Grote Hagen 22	geen lijst
------	----------------	------------

6,00 mtr.

IJsselmonde (Kreileroord)

Huurdersvereniging Kreileroord

Kreileroord 87

3079 NB Rotterdam

010-483 3444

Contactpersoon: Ton Jansens

1,00	Kreileroord 87	geen lijst
------	----------------	------------

1,00 mtr.

IJsselmonde (Sportdorp)

Bewonersorganisatie Sportdorp (BOS)

Rugbystraat 38

3078 ZH Rotterdam

010-482 2829

Contactpersoon: Rinus de Vet

0,25	Toemooistraat 17-a	geen lijst
------	--------------------	------------

0,25 mtr.

IJsselmonde (Tuinenhoven)

Bewonersorganisatie Tuinenhoven (BORT)

Groene Tuin 67

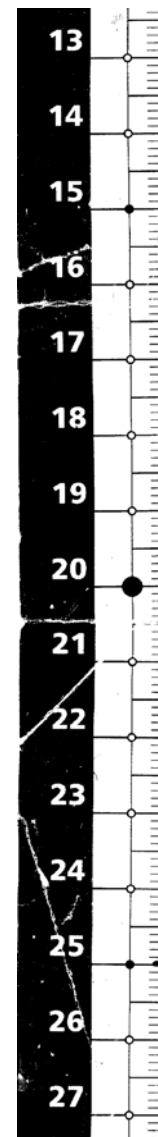
3078 KC Rotterdam

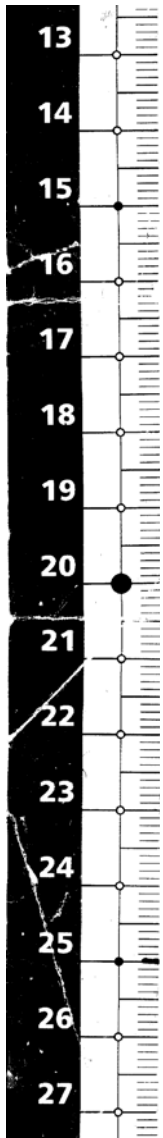
010-482 7009

Contactpersoon: Axel Bakker

1,00	PM: Groene Tuin 67 (Bakker)	geen lijst
	Oosterse Tuin 34 (mevr. Pieren)	

1,00 mtr.

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

IJsselmonde (VBC)

Vereniging Bewonerscommissies (VBC IJsselmonde)
Kreileroord 222
3079 NB Rotterdam
010-483 4747
Contactpersoon: Arie van Neutegem (010-479 3408)

alleen recent archiefmateriaal

IJsselmonde (wijkraad)

Wijkraad IJsselmonde

3,60 Gemeentearchief Rotterdam geen lijst
3,60 mtr.

Kralingseveer (wijkraad)

Wijkraad Kralingseveer

PM

Lombardijen

Stichting wijkwinkel Lombardijen
Catullusweg 436
3076 KH Rotterdam
010-432 7174

Contactpersoon: Gonni Bakker

15,20 Catullusweg 436 geen lijst
15,20 mtr. Na schoning: 5,00 mtr. = 33 %

Overschie (BOOS)

Bewonersorganisatie Overschie (BOOS)
Van Noortwijkstraat 42-a
3042 LP Rotterdam
010-462 3111

Contactpersoon: Ellen Gebraad

20,50	Van Noortwijkstraat 42-a (kelder)	geen lijst
5,50	Van Noortwijkstraat 42-a (BG)	geen lijst

26,00 mtr. Na schoning: 7,00 mtr. = 27 %

Overschie (HVO)

Huurders Vereniging Overschie (HVO)
p/a Van Harmelenstraat 167
3042 LD Rotterdam
010-415 5878

Contactpersoon: Lenie Buswijller

8,00	Van Harmelenstraat 167	geen lijst
1,00	Blijvenburgstraat 200 (bestuurslid mevr. Heideman)	geen lijst

9,00 mtr. Na schoning: 3,50 mtr. = 39 %

Overschie (Landzicht)

Stichting Welzijn Overschie SWO
Overschieseweg 54
3044 EG Rotterdam
010-437 9933

Contactpersoon: Toine Wentink (010-243 5235)

0,30	Schipholstraat 76	geen lijst
2,00	Oostzeedijk 210 (3de etage)	geen lijst

2,30 mtr.

Archiven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

Overschie (wijkraad)

Wijkraad Overschie		
5,20	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
5,20 mtr.		

Pendrecht

Bewonersorganisatie Pendrecht		
Herkingenstraat 59-61		
3086 BD Rotterdam		
010-480 9346		
Contactpersoon: Ben van Zanten		
17,00	Herkingenstraat 59-61	geen lijst
8,00	Herkingenstraat 59-61	geen lijst
25,00 mtr. Na schoning: 6,00 mtr. = 24 %		

Pernis (wijkraad)

Wijkraad Pernis		
	PM	

Schiebroek (BAR)

Bewoners Adviesraad Schiebroek (BAR)		
Kamillestraat 30-bn		
3053 XV Rotterdam		
010-422 0416		
Contactpersoon: An Boom		
1,60	Kamillestraat 30-bn	geen lijst
1,60 mtr.		

Schiebroek (BTV)

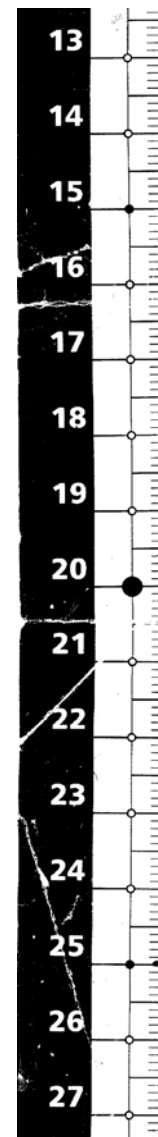
Bewoners tegen vliegtuigoverlast (BTV)		
Pieter Rosemondweg 31		
3053 KR Rotterdam		
010-422 2140		
Contactpersoon: Servaas Sinnecker		
2,50	Abeelweg 254 (garagebox)	geen lijst
2,50 mtr.		

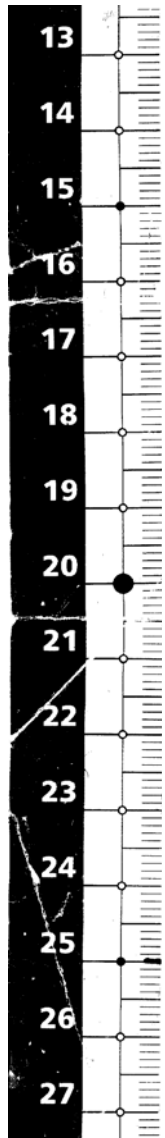
Schiebroek (SBO)

Samenwerkende Bewonersorganisaties Schiebroek (SBO)		
Postbus 33029		Larikslaan 200
3005 EA Rotterdam		
010-422 7728		
Contactpersoon: Margot Leeninga		
4,50	Ringdijk 50 (vh gemeentehuis Schiebroek, zolder links)	geen lijst
6,00	Ringdijk 50 (vh gemeentehuis Schiebroek, zolder rechts)	geen lijst
0,50	Larikslaan 200	geen lijst
11,00 mtr. Na schoning: 3,00 mtr. = 27 %		

Wielewaal

Wijkwinkel Wielewaal		
Eelkmanstraat 41		
3084 PD Rotterdam		
010-428 2741		
Contactpersoon: Bas Schoenmakers		
3,00	Eelkmanstraat 41	geen lijst
	PM: Jan Bouman, Spijkenisse	geen lijst
3,00 mtr.		

Archieven van bewonersorganisaties: adressen en omvang voor en na schoning - ring 4+

Zuidwijk

Bewonersorganisatie Zuidwijk (BOZ)

Schere 218-220

3085 DZ Rotterdam

010-480 9486/480 0526

Contactpersoon: Piet Bastein

4,50	Schere 218 (1ste verdieping, bezemkast)	geen lijst
6,00	Schere 218 (1ste verdieping, boven de trap)	geen lijst
1,20	Schere 218 (1ste verdieping, kantoor achter)	geen lijst
1,00	Schere 218 (1ste verdieping, kanoor voor)	geen lijst
11,00	Schere 218 (1ste verdieping, kantoortje voor)	geen lijst

23,70 mtr.

Aanverwante archieven

Archief J.G. van der Ploeg

Archief Wethouder Van der Ploeg

6,00	Gemeentearchief Rotterdam	lijst
------	---------------------------	-------

6,00 mtr.

Archief P. Slijkerman (assistent v.d. Ploeg)

Archief Piet Slijkerman

Contactpersoon: Piet Slijkerman

PM: Drievriendenstraat 24

Archief R'dams overleg Bewonersorganisaties (ROB)

Archief Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties (ROB)

Contactpersoon: Jacqueline Suykerbuyk (010-280 6444)

10,00	Westewagenstraat 60 (kelder)	geen lijst
1,50	Westewagenstraat 60 (kelder)	lijst
1,60	Westewagenstraat 60 (kelder)	geen lijst
3,00	Westewagenstraat 60 (kantoor)	geen lijst
0,50	Breitnerstraat 74-c (Piet Huiskens; incl. Oude Westen)	geen lijst

16,60 mtr.

Archief RI Bewonersondersteuning (RIO)

Archief Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning (RIO)

6,30	Gemeentearchief Rotterdam	geen lijst
------	---------------------------	------------

6,30 mtr.

Archief Wijkangelegenheden

Archief Bureau Wijkangelegenheden

PM: Stadhuis Rotterdam

Woongroepenwinkel

Woongroepenwinkel

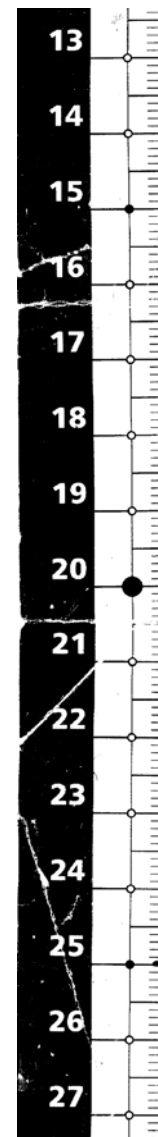
Teilingerstraat 21-a

3032 AP Rotterdam

010-467 4495

Contactpersoon: Nico van der Dool

PM

Jan van den Noort

Iedere maand een meter ... evaluatie 1

Kwaliteit en kwetsbaarheid van de Rotterdamse stadsvernieuwingsarchieven

Samenvatting

1. De meeste bewonersorganisaties hebben positief gereageerd op het verzoek om hun archief over te dragen aan het Gemeentearchief Rotterdam en hebben inmiddels een akte van schenking ondertekend. Van Afrikaanderwijk, Katendrecht en Overschie is nog geen toezegging binnen. Deze zullen opnieuw worden benaderd.
2. De eerste tranche van 420 strekkende meter archief is inmiddels door Van den Noort bewerkt. Vijftien archieven van bewonersorganisaties zijn geschoond, van een toegang voorzien en overgebracht naar het Gemeentearchief. Na schoning resteert een omvang van 211 strekkende meter (resultaat 50 %). Het resultaat stemt tot tevredenheid: het materiaal is inhoudelijk buitengewoon interessant. De eerste tranche werd binnen de gestelde termijn gerealiseerd.
3. Vrijwel alle plaatsingslijsten hebben een gestandaardiseerde thematische indeling en werden vervaardigd met behulp van een databaseprogramma. De lijsten lenen zich daardoor ook voor digitale toepassingen, zowel lokaal, als via intranet en internet.
4. Door de verhuizing van het Gemeentearchief kwam de overbrenging van de archieven van bewonersorganisaties enige tijd in het gedrang. Inmiddels is de verhuizing evenwel achter de rug en er wordt hard gewerkt aan het opheffen van het ontstane stuwmeer.
5. Het ligt in de verwachting dat ook de bewerking van de tweede tranche binnen de gestelde termijn kan worden voltooid. De afwerking door het Gemeentearchief wordt met voorrang ter hand genomen, opdat de archieven binnen de gestelde tijd toegankelijk én beschikbaar zullen zijn.

De eerste negen maanden

Op 11 maart 1998 gaf gemeentearchivaris mevrouw drs. E.A.G. van den Bent de historicus dr. Jan van den Noort de opdracht om te bemiddelen tussen het Gemeentearchief enerzijds en de 32 bewonersorganisaties in de 24 stadsvernieuwingswijken anderzijds, ten einde de archieven van die organisaties te selecteren, te ordenen en over te dragen aan het Gemeentearchief van Rotterdam. Diens rapportage van 24 november 1997, getiteld 'Iedere maand een meter' vormde het uitgangspunt. Door belangrijke financiële bijdragen van de portefeuillehouder stadsvernieuwing ir. H. Meijer en van de directie van de dienst Stedebouw + Volkshuisvesting, ir. A. de Ruyter had het project van meet af aan een gezonde financiële basis.

Aan de opdracht verbond de gemeentearchivaris onder meer de voorwaarde dat iedere tranche van negen maanden zou worden afgesloten met een evaluatie. De werkzaamheden werden aangevangen op 1 januari 1998. In dit verslag wordt de eerste tranche geëvalueerd. De indeling van deze tranche is weliswaar gewijzigd, maar een vergelijking met 'Iedere maand een meter' leert dat de gestelde opgave in meters nagenoeg werd gerealiseerd. Voor de eerste tranche stond 474 meter op de agenda, daarvan is inmiddels 420 meter bewerkt, van een plaatsingslijst voorzien en verhuisd. Een zestigtal meter zit nog in de pijplijn (Bospolder-Tussendijken).

In deze evaluatie wordt kort ingegaan op overdracht, macroselectie, resultaat, plaatsingslijsten, verhuizing, rapportage en begeleiding van het project.

De overdracht

Om verzekerd te zijn van de medewerking van de bewonersorganisaties werd hen in een vroeg stadium gevraagd die bereidheid vast te leggen in een akte van schenking dan wel in een akte van bewaargeving. Beide akten behoren tot het standaardarsenaal van het Rotterdamse Gemeentearchief. Mondeling was de toestemming vrij vlot toegezegd, maar toen er moest worden getekend bleek veel meer ruggespraak nodig. Dat leverde nogal wat extra werk op, maar het draagvlak voor de te verrichten werkzaamheden werd er aanmerkelijk door verbreed.

Het was de opzet om de akte in eerste instantie alleen door de bewonersorganisaties te laten tekenen, na de overdracht zou ook de archivaris haar handtekening onder de akte zetten. Op die manier kon de broodnodige juridische basis voor een succesvolle operatie worden gelegd en konden de belangen van beide partijen het beste worden gewaarborgd. In enkele gevallen werden de akten bij vergissing in een eerder stadium voorzien van de handtekening van de archivaris; de archieven waren nog niet overgedragen en bevonden zich nog bij de bewonersorganisaties; een schoonheidsfout waar weinig problemen van behoeven te worden verwacht. Het gaat onder meer om de bewonersorganisaties Spangen, Provenierswijk en Liskwartier.

Vrijwel alle bewonersorganisaties hebben inmiddels een akte van schenking getekend. Voor Delfshaven en Kralingen-Oost heeft het Gemeentearchief in een eerder stadium een akte opgesteld.

Van enkele bewonersorganisaties werd om uiteenlopende redenen nog geen toestemming verkregen. Afrikaanderwijk wenst het archief zelf te behouden, Overschie maakt er nog regelmatig gebruik van en Katendrecht wil de betrokkenen beschermen tegen eventuele represaillemaatregelen uit het criminele circuit. Er is goede hoop dat de bewonersorganisaties zich gaandeweg zullen laten overtuigen door de voordelen van een overdracht. Voor Carnisse ligt de zaak anders. Begin dit jaar liet men weten dat ook het laatste restje archief aan de vuilnisman was meegegeven.

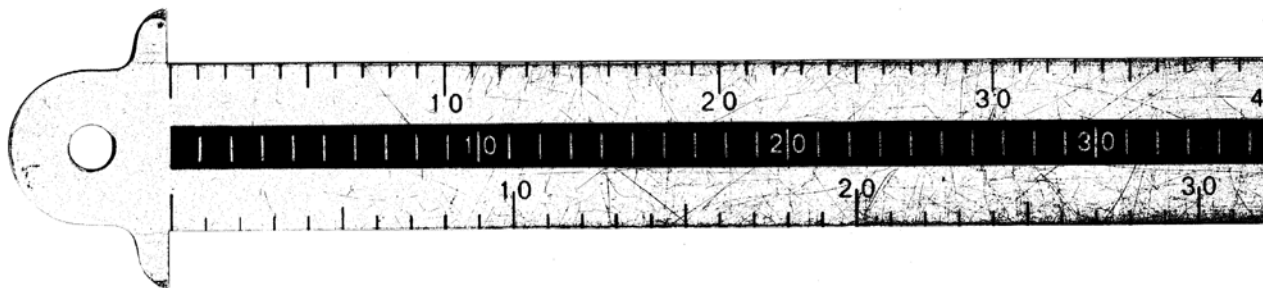
Naast de man-made rampen deden zich ook enkele meteorologische incidenten voor. Het archief van de Bewonersorganisatie Feijenoord werd tot twee maal toe getroffen door een overstroming. Een deel van de natte zooi werd opgegeven, een deel werd ingevroren. Het betreft hier een experiment waarbij wordt gezien of met luchtig diepvriezen vergelijkbare resultaten kunnen worden geboekt als met vriesdrogen. In augustus ontfermde het Gemeentearchief zich over 15 vuilniszakken met het doorweekte archief van de voormalig medewerker van het Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning R. Siebeling. Een mankement aan de riolering had zijn tol geëist. Het archief stonk nogal en in eerste instantie voelde het vriesveem er niets voor om de wonderlijke vrucht in te vriezen. In een later stadium wordt gezien hoe het materiaal het beste kan worden behandeld. In september werd het archief van de Bewonersvereniging Kralingen vergast op een overstroming. De onderste planken van de archiefkasten moesten worden geruimd. Kort daarop werd de reeds geplande inventarisatie uitgevoerd en kon het archief worden overgebracht. Het archief van de Huurdersvereniging Overschie werd onlangs getroffen door een overstroming. Een deel van het archief ging verloren, de rest werd een week later verhuisd naar het Gemeentearchief.

Enkele archieven behoren strikt genomen niet tot dit project maar ze betekenen een aanmerkelijke verrijking van het historisch inzicht in de stadsvernieuwing, en de bewonersinbreng. De archieven van het Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties (ROB) heeft een zo grote waarde dat verwerving in de rede lag. Voor de archieven van R. Siebeling (Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning), P. Slijkerman (bestuursassistent wethouder Van der Ploeg) en P. Huiskens (Steunpunt Wonen) gold een vergelijkbaar motief en werd gerichte actie ondernomen.

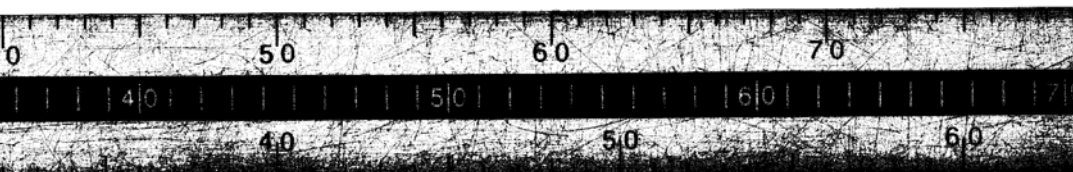
Macroselectie

De selectie van het archiefmateriaal had doorgaans plaats bij de bewonersorganisatie zelf. Daar werd een scheiding aangebracht tussen het materiaal dat wel en dat niet voor overdracht in aanmerking kwam. De schoning werd uitgevoerd op basis van de in 'ledere maand een meter' geformuleerde principes van macroselectie. Het rendement van die werkzaamheden liep sterk uiteen. Enkele archieven, zoals dat van Hillesluis en het Oude Noorden waren in het verleden al eens geschoond waardoor respectievelijk slechts 18 en 23 % kon worden vernietigd. Met een eindresultaat van 55 meter spant het Oude Noorden de kroon. Middelland had bij aanvang een vergelijkbare omvang als het Oude Noorden, maar er zat zoveel kaf tussen het koren dat er uiteindelijk slechts 23 meter overbleef. Het archief van Bewonersplatform DWL (Kralingen) leverde in het geheel geen bruikbaar materiaal op. Voor het totaal komt de schoning uit op een gemiddeld resultaat van 50 %.

De archieven worden aangeleverd in de mappen en archiefdozen die de bewonersorganisaties daarvoor hanteerden. Door het opnieuw verpakken van het materiaal zal nog een aanzienlijke ruimtewinst kunnen worden geboekt. Daardoor zal het eindresultaat vermoedelijk in de buurt van de 40 % komen.

Resultaat	Akte	archieff	resultaat van schoning			plaatsingslijst		werkzaamheden GAR	
	getekend dd		in mtr	schatting	de facto	in %	gereed	nrs	verhuizing dd
Agniesebuurt	4-5-1998	24,0	9,5	10,0	42%	30-3-1998	121	21-4-1998	9-10-1998
Bloemhof	26-5-1998	32,5	19,0	14,0	43%	18-6-1998	201	16-9-1998	
Cool	27-5-1998	31,3	14,0	16,0	51%	22-1-1998	159	21-4-1998	
Crooswijk	17-4-1998	46,6	25,5	25,0	54%	9-6-1998	416	24-11-1997	1-10-1998
Hillesluis	26-5-1998	17,0	14,0	14,0	82%	7-4-1998	202	21-4-1998	3-11-1998
Kralingen (Bewonersvereniging)	20-8-1998	9,0	2,8	4,0	44%	7-10-1998	56	14-10-1998	
Kralingen (DWL)	20-8-1998	1,5	0,0	0,0	0%		0		
Kralingen (Oost)	ca. 1996	1,5	0,3	0,5	33%	13-10-1998	24	ca. 1996	
Kralingen (Sanering Gasfabriekterrein)	17-8-1998	13,0	7,0	4,3	33%	7-10-1998	62	14-10-1998	
Kralingen (Vlinderbuurt)	20-8-1998	16,0	3,0	6,3	39%	7-10-1998	90	14-10-1998	
Kralingen (West)	20-8-1998	10,0	6,0	6,0	60%	7-10-1998	86	15-10-1998	
Kralingen (Wijkraad)	15-4-1991	1,4	1,4	0,9	64%	13-10-1998	26	1-1-1985	
Middelland	3-6-1998	77,4	35,0	23,0	30%	3-6-1998	359	14-9-1998	
Noordereiland	6-5-1998	30,8	12,9	14,0	45%	18-3-1998	197	21-4-1998	22-10-1998
Oude Noorden	24-6-1998	71,2	62,4	55,0	77%	3-8-1998	789	1-10-1998	
Vreewijk	24-6-1998	36,3	20,2	18,0	50%	3-8-1998	252	16-9-1998	
			419,5	233,0	211,0		3040		

Plaatsingslijsten

Voor de plaatsingslijsten werd in vrijwel alle gevallen dezelfde thematische indeling gebruikt:

Beleid	Woonlasten	Stadsvernieuwing
Correspondentie	Hinder	Varia
Activiteiten	Woonomgeving	Documentatie.
Huisvesting	Overige instellingen	

Voor de sterk gespecialiseerde Bewonerswerkgroep Sanering Gasfabriekterrein Kralingen werd noodgedwongen van die regel afgeweken:

Voorgeschiedenis	Correspondentie	Varia
Onderzoek	Activiteiten	Documentatie.
Bewonerswerkgroep	Projectgroep Bodemsanering	

In Kralingen Oost vond nauwelijks stadsvernieuwing plaats. Om die reden is het thema stadsvernieuwing in het archief van desbetreffende bewonersorganisatie vervangen door het thema 'Beleids-, bestemmings- en bouwplannen'.

Concept-lijsten werden steeds voorgelegd aan de bewonersorganisaties opdat deze eventuele correcties konden aangeven. Na het gereedkomen van de lijsten werden deze samen met de maandelijksse rapportage overgedragen aan het Gemeentearchief. In een enkel geval verzocht het Gemeentearchief om correcties aan te brengen. De verwachting is dat dit vaker zal geschieden en dat er op die manier meer dan één versie in omloop is. Het is natuurlijk zaak dat alleen de recentste versie wordt bijgewerkt. Het is noodzakelijk de bewerkingen van de lijsten in een hand te houden, vooralsnog die van Van den Noort.

De lijsten worden gemaakt met behulp van een databaseprogramma en niet, zoals nog erg vaak geschiedt, in een tekstverwerker. Met behulp van een databaseprogramma kunnen de wijzigingen gemakkelijker worden doorgevoerd en wordt de mogelijkheid open gehouden om de lijsten te benutten voor digitale toepassingen, zowel lokaal alsook via intranet en internet.

Verhuizing

De verhuizing van de archieven is strikt genomen een aangelegenheid van het Gemeentearchief. Om de overdracht in alle opzichten goed te laten verlopen is het evenwel nuttig als Van den Noort daar in een aantal gevallen bij betrokken wordt, in ieder geval enig voorbereidend werk verricht. Het voorbereidende werk bestaat uit het verhuisklaar maken van het archief en het labelen van de verhuisdozen. Daartoe horen ook de afspraken met de huishoudelijke dienst van het Gemeentearchief, zodat het archief niet alleen verhuisklaar is, maar dat het ook daadwerkelijk wordt vervoerd. Door de recente verhuizing van het Gemeentearchief zelf kwam het overbrengen van de archieven van bewonersorganisaties enige maanden in het gedrang. Een stuwmeer van 110 meter papier wachtte op overbrenging. Dat gaf aanleiding tot enig ongeduld bij de bewonersorganisaties (Wanneer komen jullie het archief nou ophalen?) en enige schade aan de de reeds aangebrachte ordening. Inmiddels is de verhuizing evenwel achter de rug en er wordt hard gewerkt aan het wegwerken van het stuwmeer.

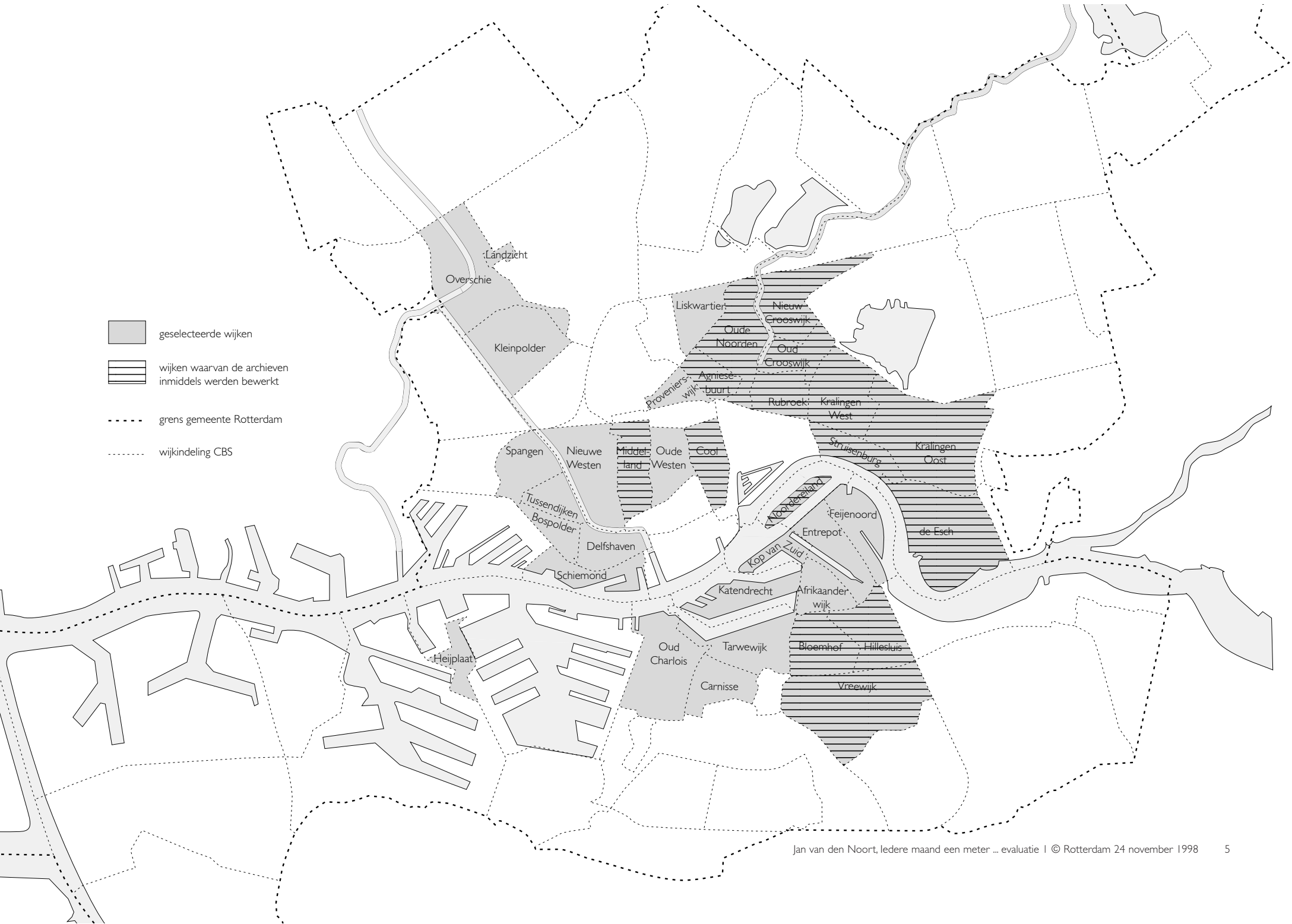
Afwerking

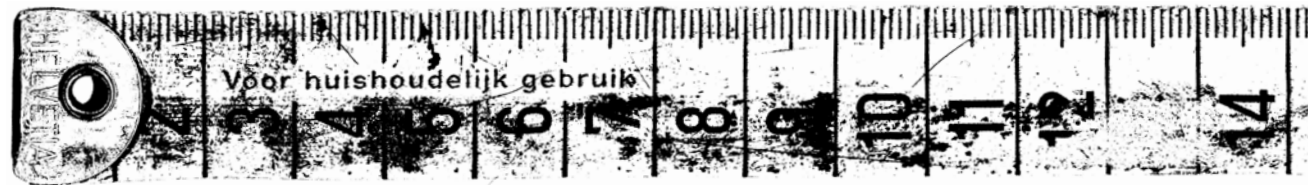
Als de archieven zich eenmaal in het Gemeentearchief bevinden worden deze zuurvrij verpakt. Daarvoor dienen eerst nietjes, paperclips, mappen en mapjes te worden verwijderd, waarna de dossiers kunnen worden voorzien van een zuurvrije omslag en een zogenaamde Amsterdamse doos. Daarop prijkt een label met de naam van het archief en de inventarisnummers die zich in die doos bevinden. Aanvankelijk werd ervan uitgegaan dat de archieven onmiddellijk na verhuizing beschikbaar zouden zijn voor het publiek. Inmiddels heeft de archiefdienst besloten de archieven eerst te verpakken. De werkzaamheden worden gepland en met prioriteit ter hand genomen, opdat ze geen vertraging opleveren voor het tijdstip waarop de archieven werkelijk toegankelijk zijn.

Rapportage en begeleiding

Maandelijks werd het Gemeentearchief voorzien van een korte rapportage van de verrichte werkzaamheden. Het verslag werd eveneens benut om de akten van schenking en de gereedgekomen plaatsingslijsten over te dragen. Gedurende de eerste tranche werd met de heer M. Bakker, hoofd van de inspectie, overlegd over de voortgang van het project. Met ingang van 1 oktober ressorteert het project onder mevrouw drs. J. Steenhuis, hoofd sector beheer.

- geselecteerde wijken
- wijken waarvan de archieven inmiddels werden bewerkt
- grens gemeente Rotterdam
- wijkindeling CBS

Jan van den Noort

Iedere maand een meter ... evaluatie 2

Kwaliteit en kwetsbaarheid van de Rotterdamse stadsvernieuwingsarchieven

Samenvatting

1. Vrijwel alle bewonersorganisaties reageerden positief op het verzoek om hun archief over te dragen aan het Gemeentearchief Rotterdam. De meeste hebben inmiddels een akte van schenking ondertekend. Katendrecht en Overschie stemden toe in een overdracht op termijn. Het overleg met Afrikaanderwijk had nog niet het gewenste resultaat.
2. Twee tranches van totaal ruim 785 strekkende meter archief zijn inmiddels door Van den Noort bewerkt. Negenentwintig archieven van bewonersorganisaties zijn geschoond en van een toegang voorzien. Zevenentwintig archieven werden overgebracht naar het Gemeentearchief, de archieven van Katendrecht en Overschie worden in een later stadium overgedragen. Na schoning resteert een omvang van circa 385 strekkende meter (resultaat < 50 %). Het resultaat stemt tot tevredenheid: het materiaal is inhoudelijk buitengewoon interessant. Beide tranches werden met een geringe overschrijding van de gestelde termijn tegen buitengewoon lage kosten gerealiseerd (circa f 300,- per strekkende meter).
3. Vrijwel alle plaatsingslijsten hebben een gestandaardiseerde thematische indeling en werden vervaardigd met behulp van een databaseprogramma. De lijsten lenen zich daardoor ook voor digitale toepassingen, zowel lokaal, als via intranet en internet.
4. Door de verhuizing van het Gemeentearchief kwam de overbrenging van de archieven van de bewonersorganisaties enige tijd in het gedrang. Na de verhuizing werd hard gewerkt aan het opheffen van het ontstane stuwmeer. Door Van den Noort werd een aanzienlijke hoeveelheid extra werk verzet. De afwerking door het Gemeentearchief werd na de verhuizing met voorrang ter hand genomen.
5. Het verdient aanbeveling een derde tranche te initiëren waarin nog een tiental archieven die waardevol zijn voor de geschiedenis van de stadsvernieuwing worden verworven, ontsloten en voorzien van een adequate toegang.
6. Het verdient aanbeveling het gebruik van de stadsvernieuwingsarchieven te bevorderen en de mogelijkheden die zij bieden voor contemporair historisch onderzoek nadrukkelijk onder de aandacht te brengen. Dat kan met name door de plaatsingslijsten via internet beschikbaar te stellen, door de overzichtskaart van alle stadsvernieuwingsprojecten bij te werken tot het jaar 2000 en door het initiëren van een in het oog springende historische publicatie.

Twee tranches

Op 11 maart 1998 gaf gemeentearchivaris mevrouw drs. E.A.G. van den Bent de historicus dr. Jan van den Noort de opdracht om te bemiddelen tussen het Gemeentearchief enerzijds en de 32 bewonersorganisaties in de 24 stadsvernieuwingswijken anderzijds, ten einde de archieven van die organisaties te selecteren, te ordenen en over te dragen aan het Gemeentearchief van Rotterdam. Diens rapportage van 24 november 1997, getiteld 'Iedere maand een meter' vormde het uitgangspunt. Door belangrijke financiële bijdragen van de portefeuillehouder stadsvernieuwing ir. H. Meijer en van de directie van de dienst Stedebouw + Volkshuisvesting, ir. A. de Ruyter had het project van meet af aan een gezonde financiële basis.

Aan de opdracht verbond de gemeentearchivaris onder meer de voorwaarde dat iedere tranche van negen maanden zou worden afgesloten met een evaluatie. De werkzaamheden werden aangevangen op 1 januari 1998. In het verslag van 24 november 1998 werd de eerste tranche geëvalueerd. In het onderhavige verslag worden de resultaten van het gehele project belicht. Voor de eerste tranche stond 474 meter op het programma, voor de tweede 400 meter. Het materiaal werd bewerkt, van een plaatsingslijst voorzien en verhuisd.

In deze evaluatie wordt kort ingegaan op overdracht, macroselectie, resultaat, plaatsingslijsten, verhuizing, rapportage en begeleiding van het project.

De overdracht

Om verzekerd te zijn van de medewerking van de bewonersorganisaties werd hen in een vroeg stadium gevraagd die bereidheid vast te leggen in een akte van schenking dan wel in een akte van bewaargeving. Beide akten behoren tot het standaardarsenaal van het Rotterdamse Gemeentearchief. Mondeling was de toestemming vrij vlot toegezegd, maar toen er moest worden getekend bleek veel meer ruggespraak nodig. Dat leverde nogal wat extra werk op, maar het draagvlak voor de te verrichten werkzaamheden werd er aanmerkelijk door verbreed.

Het was de opzet om de akte in eerste instantie alleen door de bewonersorganisaties te laten tekenen, na de overdracht zou ook de archivaris haar handtekening onder de akte zetten. Op die manier kon de broodnodige juridische basis voor een succesvolle operatie worden gelegd en konden de belangen van beide partijen het beste worden gewaarborgd. In enkele gevallen werden de akten bij vergissing in een eerder stadium voorzien van de handtekening van de archivaris; de archieven waren nog niet overgedragen en bevonden zich nog bij de bewonersorganisaties; een schoonheidsfout waar overigens weinig problemen mee werden ondervonden.

De meeste bewonersorganisaties hebben inmiddels een akte van schenking getekend. Voor Delfshaven en Kralingen-Oost heeft het Gemeentearchief in een eerder stadium een akte opgesteld.

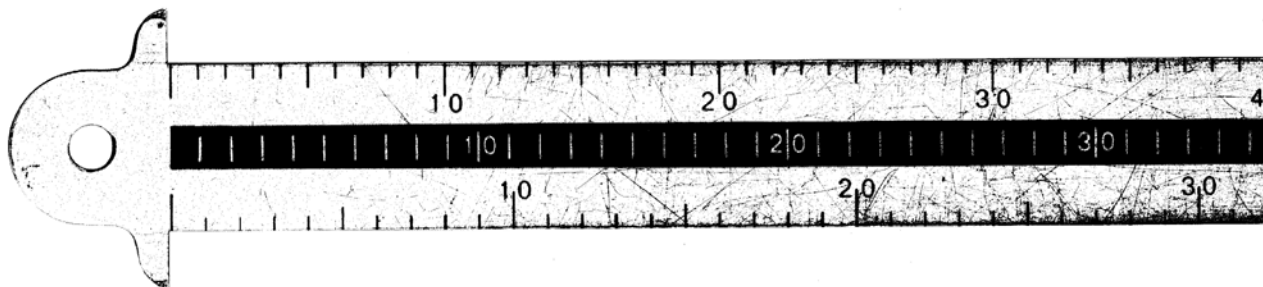

Door enkele bewonersorganisaties werd om uiteenlopende redenen nog geen akte van schenking getekend. Afrikaanderwijk wenste het archief zelf te behouden, Overschie zou er nog regelmatig gebruik van maken en Katendrecht wilde de betrokkenen beschermen tegen eventuele represaillemaatregelen uit het criminele circuit. Overschie en Katendrecht bleken evenwel bereid in te stemmen met overdracht op termijn en stonden Van den Noort toe om het archief op voorhand te ordenen. Het overleg met Afrikaanderwijk is nog niet afgerond. Voor Carnisse ligt de zaak anders. Begin 1998 liet men weten dat ook het laatste restje archief aan de vuilnisman was meegegeven.

Naast de man-made rampen deden zich ook enkele meteorologische incidenten voor: Het archief van de Bewonersorganisatie Feijenoord werd tot twee maal toe getroffen door een overstroming. Een deel van de natte zoi werd opgegeven, een deel werd ingevroren. Het betreft hier een experiment waarbij wordt bezien of met luchtig diepvriezen vergelijkbare resultaten kunnen worden geboekt als met vriesdrogen. Met het vertrek van het hoofd restauratie van het Gemeentearchief verdween ook de know how op dat vlak evenwel buiten beeld. Het materiaal werd gevriesdroogd en met gammastralen behandeld. In augustus 1998 ontfermde het Gemeentearchief zich over 15 vuilniszakken met het doorweekte archief van de voormalig medewerker van het Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning R. Siebeling. Een mankement aan de riolering had zijn tol geëist. Het archief stonk nogal en in eerste instantie voelde het vriesveem er niets voor om de wonderlijke vracht in te vriezen. In een later stadium werd het materiaal eveneens gevriesdroogd en met gammastralen behandeld. Bij terugkeer in het Gemeentearchief raakte het archief Siebeling en dat van Feijenoord vermengd met ander archiefmateriaal. Door tijdig ingrijpen werd erger voorkomen. In september 1998 werd het archief van de Bewonersvereniging Kralingen vergast op een overstroming. De onderste planken van de archiefkasten moesten worden geruimd. Kort daarop werd de reeds geplande inventarisatie uitgevoerd en kon het archief worden overgebracht. Het archief van de Huurdersvereniging Overschie werd in oktober 1998 getroffen door een overstroming. Een deel van het archief ging verloren, de rest werd een week later verhuisd naar het Gemeentearchief.

Enkele archieven behoren strikt genomen niet tot dit project maar ze betekenen een aanmerkelijke verrijking van het historisch inzicht in de stadsvernieuwing, en de bewonersinbreng. De archieven van het Rotterdams Overleg Bewonersorganisaties (ROB) heeft een zo grote waarde dat verwerving in de rede lag. Voor de archieven van R. Siebeling (Rotterdams Instituut Bewonersondersteuning), P. Slijkerman (bestuursassistent wethouder Van der Ploeg), P. Huiskens (Steunpunt Wonen), Stichting wijkwinkel Lombardijen, Architectenbureau Andries van Wijngaarden, Stichting Werkbureau Stadsvernieuwing, Bewonersorganisatie Pendrecht en het Projectcoördinatoren Collectief (PCC) gold een vergelijkbaar motief en werd gerichte actie ondernomen.

Het verdient aanbeveling een derde tranche te initiëren waarin naast genoemde archieven de archieven van Bewonersorganisatie Zuidwijk en van wethouder Van der Ploeg worden ontsloten en voorzien van een adequate toegang. Het valt te overwegen daarin ook het archief van bewonersorganisatie Oud-Mathenesse/Het Witte Dorp te betrekken.

Resultaat	Akte	archief in mtr	resultaat van schoning			plaatsingslijst		werkzaamheden GAR	
	getekend dd		schatting	de facto	in %	gereed	nrs	verhuizing dd	afwerking dd
Agniesebuurt 1975-1994	4-5-1998	24,0	9,5	7,0	29%	30-3-1998	121	21-4-1998	26-10-1998
Bloemhof 1967-1997	26-5-1998	32,5	19,0	9,2	28%	18-6-1998	201	16-9-1998	10-12-1998
Bospolder/Tussendijken 1971-1995	27-5-1998	58,2	31,1	29,7	51%	17-11-1998	382	24-11-1998	2-4-1999
Cool 1968-1996	27-5-1998	31,3	14,0	9,8	31%	22-1-1998	159	21-4-1998	23-11-1998
Crooswijk 1968-1996	17-4-1998	46,6	25,5	26,1	56%	9-6-1998	416	24-11-1997	13-10-1998
Delfshaven / Schiemond 1973-1994	11-7-1996	12,0	10,2	11,6	97%	16-11-1998	236	1-1-1996	21-4-1999
Feijenoord (BOF) 1966-1994	28-4-1998	30,0	26,0	17,9	60%	21-3-2000	307	24-11-1998	18-5-2000
Heijplaat 1947-1994	eerder	3,5	2,5	3,0	86%	15-1-1999	42	1-1-1994	PM
Hillesluis 1971-1996	26-5-1998	17,0	14,0	12,0	71%	7-4-1998	202	21-4-1998	3-11-1998
Katendrecht 1968-2000	3-5-2000	18,4	14,9	16,0	87%	20-7-2000	172	later	PM
Kralingen (Bewonersvereniging) 1984-1997	20-8-1998	9,0	2,8	3,9	43%	7-10-1998	56	14-10-1998	10-2-1999
Kralingen (Oost) 1973-1992	15-4-1991	1,5	0,3	0,6	40%	13-10-1998	24	15-4-1991	8-2-1999
Kralingen (Sanering Gasfabriekt.) 1980-1996	17-8-1998	13,0	7,0	4,7	36%	7-10-1998	62	14-10-1998	26-1-1999
Kralingen (Vlinderbuurt) 1973-1998	20-8-1998	16,0	3,0	6,5	41%	7-10-1998	90	14-10-1998	12-1-1999
Kralingen (West) 1971-1997	20-8-1998	10,0	6,0	6,5	65%	7-10-1998	86	15-10-1998	9-2-1999
Kralingen (Wijkraad) 1947-1982	15-4-1991	1,4	1,4	1,1	79%	13-10-1998	26	1-1-1985	27-1-1999
Liskwartier 1980-1996	25-8-1998	45,0	12,2	3,5	8%	9-3-1999	62	12-4-1999	29-6-1999
Middelland 1962-1993	3-6-1998	77,4	35,0	22,1	29%	3-6-1998	359	14-9-1998	25-11-1998
Nieuwe Westen 1972-1996	3-9-1998	19,0	9,6	5,7	30%	3-6-1999	113	21-6-1999	PM
Noordereiland 1973-1993	6-5-1998	30,8	12,9	11,7	38%	18-3-1998	197	21-4-1998	26-10-1998
Oud Charlois 1970-1998	2-7-1998	51,2	21,8	30,0	59%	10-2-1999	377	28-1-1999	18-3-1999
Oude Noorden (1945) 1967-1993	24-6-1998	71,2	62,4	52,8	74%	3-8-1998	804	1-10-1998	1-11-2000
Oude Westen 1966-1990	21-5-1998	23,9	17,5	19,8	83%	26-10-1998	336	1-1-1991	28-6-1999
Overschie (BOOS) (1946) 1973-1998	5-4-2000	26,5	13,8	16,0	60%	23-6-2000	229	later	PM
Overschie (HVO) 1950-1995	8-6-1998	9,0	5,4	3,7	41%	20-11-1998	37	23-10-1998	9-2-1999
Provenierswijk 1972-1997	26-6-1998	40,5	18,6	13,5	33%	12-4-1999	243	24-3-1999	11-5-1999
Spangen 1971-1995	8-6-1998	16,0	11,5	13,7	86%	9-4-1999	181	5-3-1999	25-6-1999
Tarwewijk 1978-1996	3-7-1998	13,0	8,6	8,5	65%	15-12-1998	118	26-1-1999	1-4-1999
Vreewijk 1970-1996	24-6-1998	36,3	20,2	19,1	53%	3-8-1998	252	16-9-1998	3-1-1999
		784,2	436,8	358,7			5890		

Macroselectie

De selectie van het archiefmateriaal had doorgaans plaats bij de bewonersorganisatie zelf. Daar werd een scheiding aangebracht tussen het materiaal dat wel en dat niet voor overdracht in aanmerking kwam. De schoning werd uitgevoerd op basis van de in 'ledere maand een meter' geformuleerde principes van macroselectie; het Gemeentearchief besloot om de microselectie vooralsnog achterwege te laten.

Het rendement van die werkzaamheden liep sterk uiteen. Enkele archieven, zoals dat van Hillesluis en het Oude Noorden waren in het verleden al eens geschoond waardoor respectievelijk slechts 18 en 23 % kon worden vernietigd. Met een eindresultaat van 55 meter spant het Oude Noorden de kroon. Middelland had bij aanvang een vergelijkbare omvang als het Oude Noorden, maar er zat zoveel kaf tussen het koren dat er uiteindelijk slechts 23 meter overbleef (Liskwartier 9 %). Het archief van Bewonersplatform DWL (Kralingen) leverde in het geheel geen bruikbaar materiaal op. Voor het totaal komt de schoning uit op een gemiddeld resultaat van 50 %.

Plaatsingslijsten

Voor de plaatsingslijsten werd in vrijwel alle gevallen dezelfde thematische indeling gebruikt:

Beleid	Woonlasten	Stadsvernieuwing
Correspondentie	Hinder	Varia
Activiteiten	Woonomgeving	Documentatie.
Huisvesting	Overige instellingen	

Voor de sterk gespecialiseerde Bewonerswerkgroep Sanering Gasfabriekterrein Kralingen werd noodgedwongen van die regel afgeweken:

Voorgeschiedenis	Correspondentie	Bodemsanering
Onderzoek	Activiteiten	Varia
Bewonerswerkgroep	Projectgroep	Documentatie.

In Kralingen Oost vond nauwelijks stadsvernieuwing plaats. Om die reden is het thema stadsvernieuwing in het archief van desbetreffende bewonersorganisatie vervangen door het thema 'Beleids-, bestemmings- en bouwplannen'.

De lijsten hebben een eenvoudige hiërarchie. De thematische indeling werd aangevuld met een beschrijving per inventarisnummer die in principe uit drie onderdelen bestaat, te weten de hoofdomschrijving, het tijdvak waarin de archiefstukken zijn vervaardigd en zo nodig een nadere omschrijving. De hoofdomschrijving werd zodanig gekozen dat na alfabetiseren van de beschrijvingen een functionele en heldere indeling resulteerde. Conceptlijsten werden steeds voorgelegd aan de bewonersorganisaties opdat deze eventuele correcties konden aangeven. Na het gereedkomen van de lijsten werden deze samen met de maandelijkse rapportage overgedragen aan het Gemeentearchief.

De lijsten werden gemaakt met behulp van een databaseprogramma en niet, zoals nog erg vaak geschiedt, met een tekstverwerker. Met een databaseprogramma kunnen wijzigingen gemakkelijker worden doorgevoerd en wordt de mogelijkheid open gehouden om de lijsten te benutten voor digitale toepassingen, zowel lokaal alsook via intranet en internet. Dankzij een vereenvoudiging van de hiërarchie van de plaatsingslijsten en het gebruik van een databaseprogramma zijn de archieven van de bewonersorganisaties doorzoekbaar tot op het niveau van het inventarisnummer.

Verhuizing

De verhuizing van de archieven is strikt genomen een aangelegenheid van het Gemeentearchief. Om de overdracht in alle opzichten goed te laten verlopen werd Van den Noort daar in een aantal gevallen bij betrokken en verrichtte deze enig voorbereidend werk. Het voorbereidende werk bestond uit het verhuisklaar maken van het archief en het labelen van de verhuisdozen. De huishoudelijke dienst van het Gemeentearchief ontfermde zich over de feitelijke verhuizing, zodat het archief niet alleen verhuisklaar was, maar ook daadwerkelijk werd vervoerd.

Door de verhuizing van het Gemeentearchief zelf (1998) kwam het overbrengen van de archieven van bewonersorganisaties enige maanden in het gedrang. Een stuwmeer van 110 meter papier wachtte op overbrenging. Dat gaf aanleiding tot enig ongeduld bij de bewonersorganisaties (Wanneer komen jullie het archief nou ophalen?) en enige schade aan de reeds aangebrachte ordening. Door Van den Noort werd een aanzienlijke hoeveelheid extra werk verzet. Na de verhuizing werd het stuwmeer snel weggewerkt.

De archieven van Overschie (BOOS) en Katendrecht (KBO) zullen op een nog nader door de bewonersorganisaties te bepalen tijdstip worden overgedragen.

Afwerking

Zodra de archieven zich in het Gemeentearchief bevonden werden ze verpakt. Daarvoor werden eerst nietjes, paperclips, mappen en mapjes verwijderd, waarna de dossiers werden voorzien van een zuurvrije omslag en een zogenaamde Amsterdamse doos. Daarop prijkt een label met de naam van het archief en de inventarisnummers die zich in die doos bevinden.

Rapportage en begeleiding

Maandelijks werd het Gemeentearchief voorzien van een korte rapportage van de verrichte werkzaamheden. Het verslag werd eveneens benut om de akten van schenking en de gereedgekomen plaatsingslijsten over te dragen. Gedurende de eerste tranche werd met de heer M. Bakker, hoofd van de inspectie, overlegd over de voortgang van het project. Vanaf 1 oktober 1998 ressorteerde het project onder mevrouw drs. J. Steenhuis, hoofd sector beheer.

Archiefkaart

Nu al die archieven beschikbaar zijn moet er natuurlijk ook iets mee worden gedaan. De archiefkaart is gebakken, maar hij moet ook nog historisch worden aangesneden. De archieven vormen een rijke bron voor de recente geschiedenis van onze stad, maar als niemand die bron weet te vinden dan is alle moeite nog voor niets geweest. Het is daarom van belang enkele struikelblokken uit de weg te ruimen en de belangstelling voor de recente geschiedenis actief te stimuleren. Om het in stadsvernieuwingsjargon te zeggen: het achterstallig onderhoud moet worden weggewerkt, de voorlichting moet beter en de fundering moet worden onderzocht.

Achterstallig onderhoud: Naast de archieven van bewonersorganisaties en projectgroepen stadsvernieuwing zijn nog enkele andere archieven van groot belang voor de recente geschiedenis; bijvoorbeeld die van Zuidwijk, Pendrecht en Lombardijen, van RIO, ROB en PCC, natuurlijk ook het archief van wethouder Van der Ploeg, en eigenlijk ook dat van Bureau Wijkaangelegenheden. Voorzover die archieven nog niet in het Gemeentearchief zijn zouden ze er moeten komen. Vervolgens kan het achterstallig onderhoud worden weggewerkt door ook deze archieven op korte termijn toegankelijk te maken.

Voorlichting: De archieven van bewonersorganisaties en projectgroepen zijn ontsloten met behulp van archieflijsten. Het is essentieel

dat die lijsten voor iedereen beschikbaar zijn, bij voorkeur via de internetaansluiting van het Gemeentearchief. Het Gemeentearchief is nog niet zo ver dat het databases via het net kan aanbieden, maar daar kan aan worden gewerkt. Met de archieflijsten van zowel bewonersorganisaties als projectgroepen zou het Gemeentearchief ervaring op kunnen doen en de digitale toegankelijkheid kunnen verbeteren. Als tijdelijk alternatief valt te denken aan reproductie van de lijsten op een CD.

In het verleden produceerde de DROS (voorloper van dS+V) enkele malen een overzichtskaart van alle stadsvernieuwingsprojecten. Bij mijn weten verscheen de laatste in februari 1991 onder de titel 'Rotterdam 1974-1990 Stadsvernieuwing'. Deze kaart vormt een belangrijke schakel bij het traceren van de namen van de projecten. Want: hoeveel mensen weten straks nog waar de projecten Duivoos, Janjan of De 206 lagen? De kaart geeft uitsluitel, althans tot 1990. Ik pleit ervoor om de kaart bij te werken tot 2000 en daarmee een betrouwbare en efficiënte ingang op de archieven te produceren.

Onderzoek van de fundamenteën: De geschiedenis van de stadsvernieuwing is rijk en voorlopig zullen we er niet over uitgeschreven raken. Een nadeel van die rijkdom is dat menig een vroeg of laat in het grote stadsvernieuwingsbos verdwaalt. Broodkruimeltjes strooien blijkt niet voldoende om de weg weer terug te vinden. Een betrouwbare wegwijzer door de veelkleurige geschiedenis van de stadsvernieuwing moet de broodnodige basiskennis aanreiken: over de wijken, de bewonersorganisaties, de projectgroepen, de regelgeving enzovoort. Die wegwijzer moet voor een breed publiek uitnodigend en inspirerend zijn. Van middelbare scholier tot professioneel historicus moet er zijn weg in kunnen vinden. Ik doel op een boek waarvan de informatieve gedeelten worden afgewisseld met instructieve kaartjes, uitstekende fotografie en korte teksten waarin zowel waarnemers als betrokkenen hun veelkleurige visie geven op verschillende aspecten van de stadsvernieuwing.

De stadsvernieuwingarchieven werden toegankelijk gemaakt om inzicht te verwerven in de recentste geschiedenis van Rotterdam. We kunnen tevreden zijn met het eerste resultaat, maar we zullen pas echt tevreden zijn als we deze rijke bron straks aan de praat hebben gekregen. Met enige goede wil moet dat lukken.

Jan van den Noort

